

Fakultet for Helse- og sosialvitenskap

Mastergradavhandling

Masteroppgave/MSH-OPP4400

2024 og vår

Antall ord: 19751

[Kunlanat Frigstad/6023]

[Foreldreveiledningsprogram for foreldre med kognitive vansker – en litteraturstudie]

[Hva sier eksisterende forskning om foreldreveiledningsprogrammer for foreldre med kognitive vansker]

Universitetet i Sørøst-Norge

Fakultet for Helse- og sosialvitenskap

Institutt for Helse-, sosial- og velferdsfag

Postboks 4

3199 Borre

<http://www.usn.no>

© 2024 Kunlanat Frigstad

Denne avhandlingen representerer 30 studiepoeng

Sammendrag

Formål og problemstilling: I denne litteraturstudien søkes det å oppsummere eksisterende forskning om at effektiv foreldreveiledning er for foreldre med kognitive vansker. I denne masteroppgaven ble det valgt å analysere primærlitteratur for å få et grundig innblikk i problemstillingen: “Hva sier eksisterende forskning om foreldreveiledningsprogrammer for foreldre med kognitive vansker?”.

Metode: Denne masteren er en narrativ litteraturstudie og hermeneutikk tilnærming er benyttet. Gjennomlesing av tekster gjentatte ganger dannet ny innsikt og utfordret for forståelsen på tematikken. Databaser Web of Science, ProQuest og Oria ble søkt i slutten av høsten 2023 og januar 2024 for å finne relevante studier rundt problemstilling og forskningsspørsmål. Inkluderingskriterier i denne oppgaven er blant annet forskning som spesifikt tar for seg foreldre med dokumenterte kognitive vansker og publikasjoner som enten er på norsk eller engelsk.

Resultat: Det ble funnet 8 forskningsartikler som omhandler foreldreveiledningsprogrammer for foreldre med kognitive vansker. Litteraturgjennomgangen viste lovende resultater av tilpassede programmer ved å tilrettelegge med enkle instruksjoner, visuelle hjelpemidler og gjentakelse for å forsterke læring og gjøre veiledning mer tilgjengelig. Videre har støttende tiltak, som regelmessige oppfølgingssamtaler og gruppebaserte sesjoner, vist å bidra til å styrke sosiale relasjoner og støttenettverk blant foreldre i denne målgruppen. Ikke minst, styrke foreldrenes foreldreferdigheter og redusere negative atferd hos barn, også foreldre. Svakheter i tidligere forskning i form av lav deltakelse, mangel på kontrollgruppe og ikke longitudinell studie.

Konklusjon: Funnene understreker at foreldreveiledningsprogrammer er for å styrke foreldre-barn-relasjon, redusere stress og negativ atferd hos barn, men også hos foreldre

Nøkkelord: Foreldreveiledning, kognitive vansker, foreldre-barn-relasjon, foreldre med kognitive vansker

Abstract

Problem Statement: This literature review seeks to summarize current research on parent training programs designed for parents with cognitive impairment. This master's thesis focused on primary literature to address the following question: "What does existing research reveal about the parent training programs for parents with cognitive impairment?"

Method: This thesis employed a hermeneutic approach, characterized by iterative readings of texts, which provided new insights and challenged existing interpretations related to the topic. The databases of Web of Science, ProQuest, and Oria were searched during late fall 2023 and January 2024 to identify relevant studies addressing the research questions. Some inclusion criteria for selecting literature were parents with cognitive impairment, and publications in Norwegian or English.

Results: Eight articles were found that met inclusion criteria for the purpose of this thesis. These articles showed some effective parent training programs with simple, visual aids, and repetition that improve parental skills of parents with cognitive impairment. Additional supportive measures, such as regular follow-up training and group sessions, have been effective in improving parental skills of these parents. These programs helped to improve parenting skills and reduce negative behaviors in both children and parents. Weaknesses in previous research include low participation, lack of a control group, and the absence of a longitudinal study.

Conclusion: The research indicates that tailored parental guidance programs are very effective for parents with cognitive impairment in terms of enhancing parent-child relationships, reducing stress, and curbing negative behaviors in both children and parents.

Keywords: Parent training programs, cognitive impairment, parent-child relationship, parents with cognitive impairment

Innholdsfortegnelse

1 Innledning	9
Begrepsforklaring	11
Kognitive vansker	11
Kognitive vansker og foreldreskap	12
2 Kunnskapsstatus	13
Barnevernets rolle	15
Foreldreveiledning	16
3 Teori	18
Familie systemteori (FST)	18
Selvbestemmelsesteori	20
Empowerment	21
Hva er empowerment?	21
Empowerment i foreldreskap	22
Tilknytningsteori	23
Fire hovedtyper av tilknytningsmønstre	23
Trygg:	23
Ambivalent tilknytning:	24
Desorganisert tilknytning:	25
4 Metode og datainnsamling	26
Litteraturstudie	26
Hermeneutisk tilnærming	28
Datakvalitet	29

Validitet	29
Reliabilitet	30
Kildekritikk	31
Etikk i forskning	32
Litteratursøk	32
Forberedelse av søkestrategi	32
Utføring av søk i Databaser	33
Web of Science	33
ProQuest	33
Oria	33
Inkluderings- og ekskluderingskriterier	34
Inkludering	34
Ekskludering	34
Presentasjon av litteratur	34
5 Resultater	37
<hr/>	
1. Zeitlin et al. (2020)- Measuring Parenting Skills: Validating the Skills Assessment for Parents with Intellectual Disability. Publisert i Journal of Evidenced-based Social Work	37
2. Mc Hugh and Starke (2020)- Investigating feasibility and fidelity of the Parenting Young Children program in Sweden. Publisert i Evaluation and Program Planning	38
3. Hamby et al. (2019)-The potential of video feedback interventions to improve parent-child interaction skills in parents with intellectual disability. Publisert i Children and Youth Services Discussion Paper	39
4. Mc Hugh and Starke (2015) - Understanding support workers' competence development in working with parents with intellectual disability. Publisert i Journal of Intellectual Disabilities	40

5. Chengappa et al. (2017) - Efficacy of Parent-Child Interaction Therapy with Parents with Intellectual Disability. Publisert i Child & Family Behavior Therapy	41
6. Glazemakers and Deboutte (2013) - Modifying the 'Positive Parenting Program' for parents with intellectual disabilities. Publisert i Journal of Intellectual Disability Research	42
7. Thronsen and Young (2016) - Foreldreveiledning til barnets beste - Veiledningsprogram tilpasset foreldre med kognitive vansker. Publisert i Norges Barnevern	43
8. Pethica and Bigham (2018) - “Stop talking about my disability, I am a mother”: Adapting video interaction guidance to increase sensitive parenting in a young mother with intellectual disability. Publisert i Journal of Evidence-based Social Work	44
6 Diskusjon	45
Foreldreveiledningsprogrammer og dens effektivitet for foreldre med kognitive vansker	45
Skills Assessment for Parents with Intellectual Disability (SAPID)	45
Video Feedback (VF) og Video Interaction Guidance (VIG)	48
Positive Parenting Program (Group Triple P)	51
Parent-Child Interaction Therapy (PCIT)	54
Parenting Young Children (PYC)	56
7 Kulturelle tilpasninger for foreldreveiledningsprogrammer	60
8 Etiske overveielser	64
9 Styrker og svakheter ved studien	67
10 Fremtidige forskning	69
11 Konklusjon	72
12 Litteraturliste	73

Forord

Kjære leser

Det har vært lærerikt, spennende og til tider utfordrende å jobbe med denne masteroppgaven. Først valgte jeg å gjennomføre et kvalitativt forskningsprosjekt med fokus på “veilederens opplevelse av programmet PYC (Parenting Young Children). Da det var utfordringer med å rekruttere informanter ble dette forkastet. Da bestemte jeg meg for å skrive en systematisk litteraturstudie med tematikken “foreldreveiledning for foreldre med kognitive vansker”. Litteraturstudiet undersøker eksisterende forskning om foreldreveiledningsprogrammer for foreldre med kognitive vansker. Interessen for dette temaet ble vekket tidlig i mitt studieløp, gjennom forelesning som belyste de unike utfordringene og behovene til foreldre med kognitive vansker. Det ble tydelig for meg hvor viktig det er å tilby tilpasset og effektiv støtte til disse foreldrene, noe som er avgjørende i barns liv og utvikling.

Arbeidet har vært både utfordrende og givende, og har utvidet min forståelse av både metodologiske og teoretiske aspekter ved temaet. Gjennom arbeidet ønsket jeg å utforske hvilke veiledningsprogrammer som passet best for å støtte disse foreldrene, med mål om å fremme bedre praksis innen foreldreveiledning og sosialt arbeid. I tillegg, under arbeidet med masteroppgaven, har jeg fått innsikt i min egen kapasitet og bidratt til en ny forståelse av hva som virkelig betyr noe for meg. Dette har vært en lærerik reise som har bidratt til både faglig og personlig utvikling

Det er mange som må takkes for råd, støtte og veiledning. Først og fremst vil jeg takke min kunnskapsrike, engasjerte og tålmodige veileder Shahram Moradi, som har støttet meg, gitt meg gode tilbakemeldinger, oppmuntring på veien og ikke minst brukt tid på denne litteraturstudien. Du har virkelig vært til uvurderlig hjelp for meg i denne prosessen. Takk til mine medstudenter for verdifulle diskusjoner og støtte, og til min familie og venner for deres stadig oppmuntring og tro på mine evner. Uten dere alle ville denne reisen ikke vært mulig. Tusen takk for at der tålmodig har fulgt meg veien mot denne masteroppgaven.

1 Innledning

I dagens samfunn står barnevernstjenester overfor betydelige utfordringer knyttet til å håndtere foreldre med utviklingshemming eller kognitive vansker. Forskningen har påpekt et betydelig gap i kunnskapen innen barnevernsfeltet når det kommer til foreldre som lever med slike utfordringer (Gundersen & Young, 2010; Gundersen et al., 2012; Thronsen & Young, 2016; Tøssebro et al., 2014). Denne mangelen på forståelse og kunnskap underbygger et presserende behov for ytterligere forskning og økt oppmerksomhet for å forbedre de tjenester og den støtte som tilbys denne spesifikke foreldregruppen.

Foreldre med kognitive vansker møter en utfordrende læringskurve i foreldrerollen, noe som ofte leder til spørsmål rundt deres kapasitet til å ivareta barna sine. Offentlige instanser kan, drevet av bekymring for barnets velferd, henvende seg til barnevernet for å uttrykke bekymring for foreldrene ferdigheter til de som lever med kognitive utfordringer (Tøssebro et al., 2014). Stereotypiske oppfatninger og forståelser av personer med kognitive vansker representerer betydelige barrierer for dem i foreldrerollen (Hatteberg, 2023). Disse fordommene kan føre til urimelige fordommer og begrense tilgangen til nødvendige ressurser og støtte. Slike fordommer kan også medføre at de får mindre støtte fra helsetjenester og sosialtjenester, som ofte er avgjørende for å kunne ivareta foreldrerollen på en god måte. Manglende forståelse og aksept fra samfunnet kan også påvirke deres selvfølelse og motivasjon, noe som ytterligere kan hindre deres evne til å oppsøke og benytte seg av tilgjengelige ressurser.

Ifølge § 30 i barneloven er foreldre pålagt ansvaret for å sørge for barnas omsorg og forsvarlig oppdragelse. De har både rett og plikt til å ta beslutninger som ivaretar barnets beste interesser (Barne- og familiedepartementet, 1981; Drozd et al., 2020). Dette understreker foreldrenes juridiske forpliktelser til å tilby omsorg og oppdragelse, og å ta avgjørelser som fremmer barnas trivsel og utvikling. Barnevernet har en rolle i å intervensere når det er bekymring for at barn ikke mottar adekvat omsorg. Tidligere forskning indikerer at foreldre med kognitive vansker ofte er overrepresentert i barnevernssaker, og det tyder på at de kan utgjøre en betydelig andel av alle saker som omhandler omsorgsovertakelse (McConnell, 2012). Dette kan skyldes flere faktorer, for eksempel at foreldre med kognitive vansker kan ha utfordringer

med å møte barnets behov på grunn av deres kognitive evner. Eller at samfunnet og støttesystemene ikke er tilstrekkelig tilpasset for å hjelpe foreldre i denne målgruppen, noe som kan føre til at de blir mer synlige i barnevernssystemet (Tøssebro et al., 2014). Videre kan det være fordommer og mangel på forståelse som fører til at disse foreldrene blir oftere rapportert til barnevernet. Dette fremhever betydningen av at barneverntjenesten både beskytter barn og unge i skadelige situasjoner og sikrer at barna får den nødvendige hjelpen og omsorgen de trenger (Barnevernloven § 1-1, 2021; Bunkholdt & Kvaran, 2021).

Helse- og omsorgsdepartementet (2019) understreker at helsetjenesten er pålagt å tilby tjenester som er til nytte for pasienten, basert på solid kunnskap og forskning. Dette kravet sikrer at pasienter mottar effektive og trygge behandlinger og understøtter behovet for evidensbasert praksis i både helse- og barnevernstjenester (Drozd et al., 2020).

I takt med samfunnets utvikling, har vi sett en overgang fra stigmatisering og marginalisering til en mer inkluderende tilnærming for foreldre med kognitive vansker. Likevel fortsetter disse foreldrene å møte betydelige barrierer som hindrer tilgangen til nødvendig støtte og ressurser, fra stereotyper til systemiske utfordringer i helse- og omsorgstjenester. Denne situasjonen understreker et presserende behov for dypere forståelse og bedre støttetjenester for å imøtekomme deres unike behov i foreldrerollen.

Med mål om å fylle det kritiske kunnskapsgapet, søker dette arbeidet å evaluere effektiviteten av eksisterende foreldreveiledningsprogrammer designet for denne målgruppen. Gjennom en grundig litteraturgjennomgang vil studien undersøke programmene som er tilgjengelige, deres tilnærming til å forbedre foreldreferdigheter, og deres innvirkning på å fremme en sunn familiedynamikk. Denne tilnærmingen er ikke bare rettet mot å identifisere effektive støttetiltak, men også å avdekke kunnskapshull som fremtidig forskning kan utforske.

Problemstilling

«Hva sier eksisterende forskning om foreldreveiledningsprogrammer for foreldre med kognitive vansker»

Forskningsspørsmål

- Hvilke foreldreveiledningsprogrammer som finnes for foreldre med kognitive vansker
- Hva er effektiviteten til disse foreldreveiledningsprogrammer for foreldre med kognitive vansker

Tematikken i denne oppgaven er relevant for studieretningen funksjonshemming og samhandling, da ved bruk av foreldreveiledningsprogrammer for foreldre med kognitive vansker er det mulig å styrke foreldrenes ferdigheter, forbedre deres interaksjoner med barna, og fremme en trygg og støttende familiehverdag.

Begrepsforklaring

Kognitive vansker

Begrepet kognitive vansker brukes for å beskrive ulike utfordringer knyttet til mentale prosesser som evnen til å tenke, lære, løse problemer, og opprettholde oppmerksomhet (Pistol, 2009; Nasjonalt kompetansemiljø om utviklingshemming NAKU, 2024). Disse vanskene kan variere betydelig i alvorlighetsgrad og opphav, og dekker et spekter av diagnoser og tilstander som påvirker både barn og voksne. Dette begrepet kan også beskrives med ulike, men delvis overlappende uttrykk som kognitive funksjonsnedsettelse eller kognitive svikt. Disse uttrykkene har ofte felles betydninger og brukes for å beskrive ulike grader av utfordringer med kognitive funksjoner. Innenfor rammene av kognitive vansker, som er et sammenfattende begrep, inkluderes tilstander som utviklingshemming, lærevansker og ervervede kognitive vansker. I konteksten av foreldreskap, representerer kognitive vansker særlige utfordringer som kan påvirke en persons evne til å utføre foreldrerollen effektivt. I tillegg står foreldre med kognitive vansker flere sosiale utfordringer enn gjennomsnittet befolkningen, og det ble også

tydeliggjort at mange av dem opplever vanskeligheter knyttet til økonomi samt begrensede støttesystemer og sosiale nettverk (NAKU, 2024).

Kognitive vansker og foreldreskap

Foreldreskap er knyttet til kulturelle forståelser som involverer omsorg og oppdragelse av barn. Gillies (2007:12) beskriver «the micro-processes of family life». Med andre ord, refererer dette til disse mikro prosessene som daglige gjøremålene, omsorgsoppgavene og interaksjonene som foreldre og barn deltar i. Disse er fundamentale for barnas oppvekst og utvikling (Hamby et al., 2019). Det krever kontinuerlig tilpasning til nye utfordringer og krav for å mestre denne rollen. For foreldre med kognitive vansker, er det spesielle utfordringer knyttet til deres evne til å opprettholde effektive og positive foreldre-barn-interaksjoner. Disse utfordringene er ikke bare begrenset til de kognitive begrensningene disse foreldrene kan ha, men også de sosioøkonomiske forholdene som kan påvirke deres foreldreskap (Collings & Llewellyn, 2012; Feldman, 2002; Hamby et al., 2019; Llewellyn & Hindmarsh, 2015; Schuengel et al., 2017).

For å mestre ansvarsområder og kontinuerlig utvikling av ferdigheter som kreves i foreldreskapet, kan foreldre, spesielt de med kognitive vansker, ha behov for tilpasset støtte og informasjon. Tjelflaat & Midjo (2000) og Tøssebro et al. (2014) understreker at slik støtte må være tilpasset for å respektere foreldrenes spesifikke behov, situasjoner og evner. Støtte fra samfunnet er derfor kritisk for at disse foreldrene skal føle seg trygge i sin rolle og kunne tilby barna sine en oppvekst som forbereder dem for fremtiden.

2 Kunnskapsstatus

Denne litteraturstudien tar for seg den betydelige utfordringen som foreldre med kognitive vansker står overfor, og understreker behovet for tilpasset foreldreveiledningsprogrammer. Disse programmene er avgjørende for å styrke foreldrenes kapasitet og for å fremme et positivt oppvekstmiljø for barna. Med en grundig gjennomgang av tilgjengelig litteratur, har studien til hensikt å kartlegge og evaluere eksisterende foreldre treningsprogrammer, med fokus på to hovedspørsmål: (i) hvilke foreldreveiledningsprogrammer som finnes for foreldre med kognitive vansker, og (ii) hva er effektiviteten til disse foreldreveiledningsprogrammer for foreldre med kognitive vansker

Foreldre med kognitive vansker møter også utfordringer fra systemet og samfunnet. Negative holdninger fra profesjonelle innen familietjenester kan påvirke kvaliteten på den støtten som tilbys til denne gruppen. Forskning viser at mange fagpersoner har forutinntatte oppfatninger om foreldreskapet til personer med kognitive vansker, noe som kan påvirke den støtten de tilbyr (Willems et al., 2007; Höglund et al., 2013). Disse holdningene kan stamme fra klasse-, rase- og kulturelle fordommer om hva som anses som "godt nok" foreldreskap (Booth & Booth, 1996; Hamby, et al, 2019).

Til tross for disse utfordringene, indikerer forskning at tilrettelagt støtte og opplæring kan være meget effektivt. Videofeedback er for eksempel foreslått som en potensiell intervensjon for å forbedre interaksjonene mellom foreldre og barn, selv om det trengs mer forskning for å bekrefte dens effektivitet for denne spesifikke gruppen (Hodes et al., 2017b). Det ser ut til at opplæring kan være en fordel for foreldre med kognitive vansker for å utvikle og styrke foreldreferdigheter (Aunos et al., 2008). Gjennom opplæring kan redusere risikoen for barnemishandling og bedre samspelet mellom foreldre og barn, noe som understreker behovet for tilgjengelige og effektive støtteprogrammer for foreldre med kognitive vansker (Barth, 2009; Mercy & Saul, 2009; Keltner et al., 1995).

Forskning anerkjenner at foreldre med kognitive vansker kan stå i fare for å miste omsorgen for sine barn (Tøssebro et al., 2014), noe som fremhever behovet for spesialiserte og tilrettelagte støttetjenester. Dette inkluderer programmer som tilbyr praktisk hjelp i hjemmet og opplæringsprogrammer som er designet til å være tilgjengelige og forståelige, tilpasset den enkeltes situasjon og evner.

Videre tyder forskningen på at tidligere livserfaringer og oppvekstvilkår har betydelig innvirkning på hvordan foreldre med kognitive vansker tilnærmer seg foreldrerollen (Tøssebro, et al., 2014; NAKU, 2024). De møter utfordringer som er tosidige: hvordan de selv ble oppdratt, og hvordan de oppfattes som foreldre av samfunnet og myndighetene. Frykten for å miste omsorgen for deres barn og behovet for kontinuerlig å bevise foreldrenes egnethet under press kan føre til betydelig stress og usikkerhet (NAKU, 2024). En annen forskning viser at barn til foreldre med utviklingshemming oftere blir utsatt for omsorgsovertakelse, og sjansen for dette øker i takt med foreldrenes utfordringer (Tøssebro, et al., 2014). Det rapporteres at barn i slike situasjoner kan oppleve en rekke utfall, fra å bo hjemme under tilsyn til fullstendig omsorgsovertakelse. Andelen omsorgsovertakelser varierer internasjonalt, men peker på at risikoen kan være betydelig, avhengig av familiens individuelle situasjon og de støttesystemer som er tilgjengelige. I tillegg påpeker forskningen en bekymring for at familier som opplever omsorgsovertakelse ofte baserer seg på anekdoter og subjektive vurderinger, noe som reiser spørsmål om behovet for mer systematisk og empirisk basert tilnærming (Tøssebro, et al., 2014).

Det er en bred forståelse av at foreldre med kognitive vansker utgjør en risikogruppe når det kommer til omsorgsovertakelse. Denne risikoen blir ansett som spesielt høy for de som har alvorlige vansker, og det er en variert forekomst av omsorgsovertakelse i denne gruppen, noe som kan resultere i ulike familier utfall. Det er betydelig variasjon i omsorgs forholdene for barn, og internasjonale oversikter har påvist at andelen omsorgsovertakelser kan variere betydelig fra land til land og fra familie til familie. Studiene har vist at i tilfeller hvor omsorgsovertakelse er aktuelt, kan det skyldes et mangfold av grunner, deriblant foreldrenes manglende evne til å tilby adekvat omsorg (McConnell & Llewellyn, 1998; Tøssebro et al., 2014). Dette innebærer ikke bare grunnleggende behov som mat og husly, men også en følelsesmessig involvering og støtte til barnas utvikling. En bekymring som har oppstått i litteraturen er at beslutninger om omsorgsovertakelse ofte kan være basert på IQ-målinger eller lignende psykometriske instrumenter, som kan ha begrenset relevans for foreldrenes faktiske evne til omsorg.

Forskningen fremhever at i visse tilfeller kan foreldre med kognitive vansker møte stereotyper. I evalueringen av deres foreldreskap, blir det lagt uforholdsmessig stor vekt på resultater fra psykometriske tester. Dette skjer på bekostning av en grundig vurdering av

foreldrenes faktiske kompetanse og deres potensial for forbedring gjennom målrettet støtte og veiledning. En slik tilnærming kan resultere i beslutninger som ikke nødvendigvis reflekterer barnets beste eller foreldrenes evne til å forbedre sin omsorgsevne.

Videre tyder studien på at barn som har blitt overført til omsorgsovertakelse kan opprettholde kontakt med sine biologiske foreldre, og noen ganger kan omsorgsovertakelsen reverseres eller foreldre kan gjenvinne fullt ansvar etter å ha mottatt støtte og opplæring (Tøssebro, et al., 2014).

For å møte behovene til disse familiene, er det essensielt at støttesystemene er konstruert for å gi adekvat støtte uten å stigmatisere eller anta utfall basert på forutinntatte oppfatninger. Støttetjenester og tiltak bør være bygget på solid forskning og skal være tilpasset de individuelle behovene, med mål om å styrke familiene og fremme et trygt og stabilt hjemmemiljø for barna. Dette omfatter ikke bare grunnleggende omsorg, men også psykologisk støtte, utdanningstilbud og ressurser som kan støtte foreldrenes engasjement og involvering i deres barns liv (NAKU, 2024).

Barnevernets rolle

Barnevernets primære rolle er å sikre at barn og unge som lever under skadelige forhold får nødvendig beskyttelse og omsorg, som kommer frem av § 1-1 i barnevernloven (Barnevernloven, 2021, § 1-1). Som en hovedsakelig hjelpetjeneste er det barnevernets oppgave å tilby tiltak som bidrar til trygge oppvekstvilkår og forebygger utvikling av ytterligere problemer (Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 18). Ett av disse tiltakene er foreldreveiledning under § 3-1 i barnevernloven, som spesifikt adresserer foreldres behov for støtte for å forbedre deres omsorgskompetanse (Barnevernloven, 2021, § 3-1).

Foreldreveiledning, som del av barnevernets tilbud, inkluderer metodikker som PYC, designet for å tilpasse seg spesielle behov som foreldre med kognitive vansker kan ha. Disse foreldrene kan stå overfor ulike utfordringer grunnet begrensninger i å forstå sosiale situasjoner eller håndtere stress, som kan skyldes ulike faktorer som nevroutviklingsforstyrrelser eller tidligere traumer (Tøssebro et al., 2014, s. 4-5). PYC-metodikken er derfor et eksempel på et 'endring' tiltak, hvor tilpasning og støtte er kritisk for å styrke foreldres evne til å oppfylle barnas behov effektivt.

Barneverntjenestens rolle i å støtte familier med kognitive vansker krever en balansert tilnærming som respekterer familiens integritet samtidig som den ivaretar barnets beste. Det er essensielt at barneverntjenesten arbeider i nær tilknytning med andre tjenester for å tilby koordinert og helhetlig støtte, som inkluderer tilpasset informasjon og veiledning, samt tilrettelegger for tilgang til spesialiserte foreldreveiledningsprogrammer som PYC (Thronsen & Young, 2016; Mc Hugh & Starke, 2015, 2020). Samarbeidet mellom familien og barneverntjenesten skal være preget av gjensidig respekt og forståelse, og sikte mot å styrke familien og fremme et positivt og trygt hjemmemiljø for barnet.

Videre belyser forskning vanskelighetene med å generalisere ressurser og begrensninger i omsorgsferdighetene til foreldre med kognitive vansker (International Association for the Scientific Study on Intellectual and Developmental Disability IASSID, 2008; Tøssebro, et al., 2014). Økt kompetanse og kunnskap i tjenesteapparatet om utviklingshemming og andre kognitive vansker, samt en forståelse av utfordringene dette kan medføre i foreldrerollen, er avgjørende. Både offentlig nettverk og uformelt nettverk spiller en kritisk rolle i utviklingen av viktige ferdigheter i foreldrerollen, og nettverkets rolle som beskyttende faktor er understreket i internasjonal litteratur som et område med stor potensiale for forbedring i tjenestene (IASSID, 2008; Tøssebro, et al., 2014).

Foreldreveiledning

Foreldreveiledning er en støttetjeneste tilrettelagt for foreldre som ønsker å forbedre sine ferdigheter i å møte og håndtere barnets følelser. Dette tilbudet om foreldreveiledning kan være nyttig for foreldre, hjelpe foreldre som står overfor utfordringer i foreldrerollen, enten det skyldes barnets utfordrende atferdsmessige, familiekriser eller generelle omsorgsvansker. Ifølge Bufdir (2024), er foreldreveiledning designet for å støtte foreldre i å ivareta sin omsorgsrolle mer effektivt, ved å tilby praktiske råd og strategier for å styrke foreldre-barn relasjonene.

Tradisjonelt sett har foreldreveiledning funnet sted gjennom fysiske møter, men i dag tilbys også digital veiledning, noe som gjør støtten mer tilgjengelig uavhengig av geografisk beliggenhet. I foreldreveiledningen er interaksjonen mellom barnet, foreldrene og veilederen sentral, og dette samspillet hjelper til med å forstå og forbedre familiens dynamikk (Toreid & Sveaas, 2021). Programmene fokuserer på å bygge foreldrenes kompetanse og trygghet i

foreldrerollen. Toreid og Sveaas (2021) argumenterte om at langtidsvirkningene på barns helse og oppvekst kan være vanskelig å spesifisere, kan vedvarende støtte og veiledning sannsynligvis ha betydelig positive effekter. Dette underbygger ideen om at foreldreveiledning ikke bare handler om å løse umiddelbare problemer, men også fungerer som en investering i familienes og samfunnets langsiktige velferd.

Effekten av foreldreveiledningsprogrammer må imidlertid vurderes på to nivåer: om foreldre føler seg tryggere i sin rolle, og om programmene faktisk fører til bedre utfall for barna. Selv om mange programmer i Norge har vist seg å øke foreldrenes trygghet, er det færre bevis på at disse programmene fører til direkte positive utfall for barna (Drozd et al., 2020). Dette understreker behovet for nøye evaluering og muligens justering av disse programmene for å sikre at de gir de ønskede effektene for både foreldre og barn.

3 Teori

Familie systemteori (FST)

Familie systemteori tilbyr en tilnærming som forstår menneskelig fungering gjennom interaksjoner mellom mennesker i en familie og mellom familien og dens omgivelser. Denne teorien har blitt anvendt innen mange felter, inkludert familieterapi, skolesystemer, samfunnsutfordringer, organisasjonens konsultasjoner, og helsevesenet (Watson, 2012). Dette skjer blant annet ved å kartlegge de emosjonelle dynamikkene i sykdom og fremme samarbeid innen helseomsorgen.

Fra et familie-systemperspektiv er en persons fungering avhengig av deres rolle innenfor ulike systemer. Dette innebærer å navigere komplekse dynamikker som rolleforventninger, lojalitetskonflikter, og kulturelle normer innen familien eller institusjoner. Systemets selvkorrigerende og forsterkende feedbacksløyfer kan enten fremme eller hindre både sykdom og generell helse (McGinnis & Wright, 2023; Thomas og Priest, 2016; Watson, 2012)

Familie systemteori ble inspirert av biologi og kybernetikk, spesielt Bertalanffys systemteori fra 1950-tallet. Teorien foreslår at familier bør sees som mer enn summen av individene som utgjør dem. Derfor arbeider terapeuter med hele familiens interaksjonsmønstre gjennom konsepter som ekvifinalitet, morfostase (dvs. krefter som stabiliserte familiens struktur) og morfogenese (dvs. krefter som støtter familiens evne til å vokse og endre seg) for å forstå og påvirke familiens funksjon (Thomas & Priest, 2016).

I et bredere psykologisk og samfunnsvitenskapelig perspektiv, har teorien understreket viktigheten av familiens tilpasningsevne og interne dynamikk. For eksempel, kan familieinterne konflikter og endringer i roller føre til både stress og vekst, avhengig av familiens evne til å regulere seg selv og organisere seg på nytt under forandringer.

Studier har vist hvordan patologisk kommunikasjon kan forårsake relasjonsproblemer, mens effektiv kommunikasjon og sterke familiebånd kan fremme psykologisk velvære og sosial tilpasning. Dette er spesielt relevant i behandling av familier med medlemmer som har utviklingsmessige eller intellektuelle funksjonshemminger, hvor engasjement fra hele familien ofte er nødvendig for å sikre optimal omsorg og støtte (Watson, 2012).

I familierapi bruker terapeuter denne teorien til å identifisere og håndtere dysfunksjonelle mønstre og kommunikasjonsutfordringer som kan hindre både individets og familiens velvære. Ved å fokusere på hele systemet fremfor isolerte individer, søker terapeuter å fremme endringer som kan forbedre funksjonen til hele familien. Dette kan ofte involverer å forbedre grensesetting mellom familiemedlemmer, klargjøre og forhandle om familieroller og løse langvarige konflikter (De Vries, 2001; Schermerhorn & Cummings, 2008; Watson, 2012).

Familie systemteori har blitt utvidet til å brukes i flere felt enn bare psykoterapi, inkludert i utdanningsmiljøer, organisatorisk rådgivning og innen helsevesenet. Dette har særlig vært nyttig for å forstå hvordan dynamikken i familier påvirker medisinsk familierapi (Watson, 2012). Når terapeuter og profesjonelle i disse sektorene anvender familie systemteori, er målet å forbedre kommunikasjonen, håndtere konflikter og styrke sunne relasjoner både i familier og i andre systemiske sammenhenger. I praksis med familierådgivning, hvor FST også spiller en sentral rolle, anvender terapeuter teknikker som tar for seg familiens struktur og kommunikasjonsmønstre. Dette inkluderer å sette tydelige grenser og klargjøre roller for å styrke familieenhetens samlede funksjonalitet. Målet er å fremme en mer effektiv kommunikasjon og løse dypere liggende konflikter som påvirker familiens velferd (Watson, 2012).

I sammenheng med foreldreveiledning for foreldre med kognitive vansker kan familie systemteori være også svært nyttig ved å fremme en helhetlig forståelse av familiens dynamikk og interaksjoner. Ved fokuset på hele familiens system fremfor isolerte utfordringer, kan terapeuter og rådgivere hjelpe disse familiene med å styrke kommunikasjonen, klargjøre roller og forventninger og utvikle effektive strategier for konflikthåndtering. Dette tillater familien å bedre støtte hverandre, tilpasse seg endringer og håndtere hverdagslige utfordringer på en mer effektiv måte. Programmet kan inkludere spesifikke verktøy og øvelser som er designet for å forbedre selvkorrigerende og selvforsterkende feedbacksløyfer innenfor familien, noe som er avgjørende for å fremme en positiv og støttende hjemme atmosfære for alle familiemedlemmer.

Selvbestemmelsesteori

Selvbestemmelsesteorien (SDT) i sosialpsykologi fokuserer også på hvordan sosiale miljøer påvirker holdninger, verdier, motivasjoner og atferd, både i utviklingsprosesser og i nåværende situasjoner. SDT har imidlertid en annen tilnærming til disse spørsmålene. Teorien antar at mennesker er naturlig aktive, indre motiverte, og orientert mot naturlig utvikling gjennom integrative prosesser. Disse egenskapene er iboende i menneskenaturen og trenger ikke å læres. De utvikler seg over tid, spiller en viktig rolle i læring, og påvirkes av sosiale miljøer (Deci & Ryan, 2021).

Deci og Ryan har identifisert to hovedtyper motivasjon: indre og ytre motivasjon. Indre motivasjon, som er drevet av genuin interesse og tilfredshet med aktiviteten i seg selv, har vist seg å lede til høyere nivåer av ytelse, velvære og tilfredshet (Deci & Ryan, 2000). Ytre motivasjon, på den annen side, er motivert av eksterne faktorer som belønninger eller straff (Deci et al., 1991). SDT argumenterer for at ekstern motivasjon kan internaliseres og bli selvbestemt når den er i samsvar med individets personlige verdier (Deci & Ryan, 2000; Stai & Hempfling, 2021).

Selvbestemmelsesteorien, som Edward L. Deci og Richard M. Ryan (1985) har utviklet en omfattende forståelsesramme for de komplekse prosessene bak menneskelig motivasjon og personlighetsutvikling. Sentralt i teorien står ideen om at tilfredsstillelsen av tre grunnleggende psykologiske behov - autonomi, kompetanse, og tilhørighet - er essensiell for å fremme individets velvære og motivasjon (Deci & Ryan, 1985; 2000; Niemiec & Ryan, 2009; Stai & Hempfling, 2021).

Autonomi dreier seg om individets ønske om å ha kontroll over egne valg og handlinger. Dette ønsket om selvstyre er en kraftig drivkraft for motivasjon, fra barndommen av. Det gjenspeiles i barns ønske om å utføre oppgaver selvstendig, og understreker behovet for å føle at man er i kontroll over eget liv (Deci & Ryan, 2000; Niemiec & Ryan, 2009; Holm, 2017; Stai & Hempfling, 2021).

Kompetanse handler om behovet for å føle mestring og effektivitet i det vi foretar oss. Når vi opplever suksess gjennom egne ferdigheter, styrkes vår selvtillit og selvfølelse. Dette behovet for kompetanse motiverer oss til å søke utfordringer og oppnå mål, noe som er essensielt for

personlig vekst og utvikling (Deci & Ryan, 2000; Niemiec & Ryan, 2009; Stai & Hempfling, 2021).

Tilhørighet er vårt behov for å knytte bånd og føle oss akseptert i sosiale grupper, som familie, venner og arbeidskolleger. Å føle seg som en del av et fellesskap gir støtte og anerkjennelse, som er fundamentalt for vår psykiske helse og evne til å samarbeide med andre (Deci & Ryan, 2000; Niemiec & Ryan, 2009; Stai & Hempfling, 2021).

Den praktiske bruken av SDT viser seg gjennom dens bidrag til å forme utdanningsstrategier, arbeidsplass dynamikk og helsefremmende initiativer. Ved å støtte autonomi, anerkjenne kompetanse og fremme tilhørighet, kan vi forbedre engasjement, ytelse og personlig tilfredshet på tvers av disse områdene (Gagné & Deci, 2005; Niemiec & Ryan, 2009). Videre har forskning understreket hvordan tilfredsstillelsen av disse psykologiske behovene fører til økt velvære og bedre utfall i læring og personlig utvikling (Stai & Hempfling, 2021).

Empowerment

Hva er empowerment?

Empowerment handler om å styrke individers selvtillit, kompetanse og evne til å ta kontroll over sine liv. Det er en prosess som forbinder individuelle styrker og ferdigheter med naturlige hjelpesystemer og proaktive handlinger for å oppnå sosial endring (Grusec & Davidov, 2010; Perkins & Zimmerman, 1995). Begrepet fokuserer på å fremme individuell velvære i en større sosial og politisk kontekst, og det krever at vi tenker i termer av velvære versus sykdom, kompetanse versus mangler, og styrker versus svakheter.

Empowerment er en flerdimensjonal prosess som innebærer både myndiggjøring og mobilisering. Det handler om å transformere individer fra passive mottakere til aktive deltakere i egen helse og velvære. Dette innebærer å ta beslutninger basert på personlig innsikt og preferanser, og å få tilgang til og kontroll over verdifulle ressurser (Askheim, 2003; Cornell Empowerment Group, 1989; Huizink et al., 2002; Maccoby & Martin, 1983).

Empowerment har også en viktig rolle i organisasjon ledelse og samfunns intervensjoner. På organisasjonsnivå handler det om prosesser og strukturer som forbedrer deltakelse og måloppnåelse, mens det på samfunnsnivå refererer til kollektiv handling for å forbedre

livskvaliteten i et samfunn (Caspi, et al., 2002; Maton & Salem, 1995; Perkins & Zimmerman, 1995).

Empowerment i foreldreskap

Når det gjelder foreldreskap, innebærer empowerment å styrke foreldrene slik at de føler seg mer trygge og kompetente i sin rolle. Dette er essensielt for både forholdet mellom foreldre og barn og for barnets utvikling. For nye foreldre som ofte opplever angst og usikkerhet, kan utvikling av selvtillit og kompetanse som foreldre ha en betydelig positiv effekt. Når foreldre blir kjent med sitt barn og føler seg som eksperter på deres behov, øker deres selvtillit og følelse av styrke, noe som skaper et positivt, gjensidig forsterkende forhold mellom foreldre og barn (Grusec & Davidov, 2010; Smith, 2010).

Sosial støtte er avgjørende for å styrke foreldrene. Programmer som Community Mothers-programmet har vist hvordan tillitsfulle relasjoner mellom erfarne mødre og nye, vanskeligstilte mødre kan forbedre mental helse og barnas utvikling utfall. Slike programmer reduserer stress og øker foreldres følelse av kompetanse, noe som gjør dem mer sensitive og responsive overfor barnas behov (Askheim, 2003; Bornstein, 2002; Kassah & Kassah, 2009; Maccoby & Martin, 1983; Smith, 2010).

Flere program modeller har vist seg å være effektive i å fremme empowerment blant foreldre. Webster Stratton's Incredible Years program og Mellow foreldreveiledningsprogrammet utvikler foreldres ferdigheter og øker deres selvtillit (Smith, 2010). Disse programmene forbedrer foreldre-barn-forholdet og barnets utvikling, spesielt for mødre med negative oppdragelses erfaringer, ved å gi dem verktøy og støtte til bedre relasjon med sine barn (Belsky, 1984; Kuczynski, 2003; Smith, 2010; Sørensen et al., 2002).

Empowerment er spesielt viktig for foreldre til nyfødte med spesielle behov. Initiativer som 'kenguru pleie', babymassasje og bruk av 'prating' som et klinisk verktøy i NICU har vist seg å være fordelaktige. Disse tiltakene styrker foreldrene, øker deres selvtillit og forbedrer tilknytningen mellom mor og barn, noe som fører til positive utfall selv under utfordrende forhold (Gardner & Famuyide, 2008; Smith, 2010).

Tilknytningsteori

Tilknytningsteorien, utviklet av John Bowlby, forklarer betydningen de emosjonelle båndene som utvikles mellom barn og deres primære omsorgspersoner i barndommen (Bowlby, 1969). De emosjonelle båndene fungerer som usynlige tråder som tett binder oss til våre nærmeste, og gjennom dette nære båndet veves et komplekst mønster av tilknytning som er med å skape en dyp forbindelse som former våre mellommenneskelige relasjoner, og utgjør dermed grunnlaget for vår emosjonelle vekst (Kvello, 2012; Tetzchner, 2012). Disse båndene, også kjent som tilknytningsbånd, omhandler ikke bare kvaliteten ved forholdet mellom en voksen og et barn, men også en egenskap ved individet selv (Ainsworth, 1989; Smith, 1993). Bowlby understreket at barn kan være tilknyttet til flere enn en person som de har flere tilknytningsforhold med for å støtte deres sosiale og emosjonelle utvikling.

Fire hovedtyper av tilknytningsmønstre

Mary Ainsworth (1973 referert i Brandtzæg et al., 2019, s. 16) definerte begrepet tilknytning som «et varig emosjonelt forhold som forener et barn med en omsorgsperson over tid og på tvers av fysisk avstand». Ainsworth utviklet en standardisert fremgangsmåte for å måle barns tilknytning, fremmedsituasjonen, som bygger på at adskillelse fra moren i ukjente omgivelser utløser tilknytningsatferd. Ainsworth delte barns reaksjoner inn i tre hovedgrupper: usikker-unnvikende (eller avvissende) (A), sikker (B) og usikker-motvillig (C). Senere er det også kommet til en D-kategori: usikker-desorganisert.

Trygg: Trygg tilknytning beskrives som et forhold mellom barn og deres omsorgspersoner hvor barnet opplever stabilitet, tilgjengelighet og forutsigbarhet i omsorgspersonens oppførsel (Tetzchner, 2012). Dette skaper et trygt miljø hvor barnet føler seg elsket og trygt, og kan stole på at omsorgspersonen vil være der for dem i tider med behov, noe som er grunnleggende for å etablere trygg tilknytning. Barn med trygg tilknytning er ofte gode til å analysere situasjoner samtidig som de opplever og uttrykker følelser på en sunn måte. Dette bidrar til at de både forstår seg selv og andre bedre, og de viser ofte en sterk følelse av selvtillit (Kvello, 2012). Disse barna har vanligvis et solid selvbylde, noe som er en direkte konsekvens av den støtten og de positive erfaringene de har hatt med sine omsorgspersoner.

De vokser opp i et miljø preget av varme, aksept og glede, noe som legger grunnlaget for deres følelsesmessige og sosiale utvikling (Brandtzæg et al., 2019; Tetzchner, 2012).

Unnvikende tilknytning: Barn som utvikler en unnvikende tilknytning til sine omsorgspersoner opplever ofte at foreldrene ikke er emosjonelt tilgjengelige. Dette betyr at selv om foreldrene kan virke engasjerte, for eksempel ved å sette faste rutiner for stell og mating, reagerer de ikke nødvendigvis følelsesmessig på barnets behov. Disse foreldrene virker som de unngår kroppskontakt og viser en unnvikende holdning, som om de ikke er komfortable med nærhet (Tetzchner, 2012).

Videre, lærer barna at for å få oppmerksomhet og tilknytning fra disse foreldrene, må de oppføre seg på visse måter som å være selvstendige og unngå å vise svakhet eller andre negative følelser. De kan derfor undertrykke sine egne behov for tilknytning for å virke uavhengig, i håp for å oppnå nærhet til foreldrene. Disse barna utvikler ofte et selvbilde som er mer fokusert på å være den personen de tror de bør være, snarere enn hvem de faktisk er. De lærer at visse følelser, som frykt eller ensomhet, ikke er akseptable og bør kontrolleres eller undertrykkes. Denne tilnærmingen til følelser og selvbilde kan påvirke barnets evne til å håndtere emosjoner på en sunn måte senere i livet (Brandtzæg et al., 2019).

Ambivalent tilknytning: Ambivalent tilknytning er en form for usikker tilknytning hvor barn viser en blandet reaksjon på sine omsorgspersoner (Tetzchner, 2012). Disse barna er ofte usikre på om foreldrene vil være tilgjengelige og responsive når de trenger dem. Dette fører til at barnet kan bli overdrevent klengete og svært følsom for foreldrenes signaler, samtidig som det kan vise sterk motstand eller frustrasjon når det føler seg avvist eller ikke får den oppmerksomheten det søker (Brandtzæg et al., 2019).

Ambivalent tilknytning utvikler seg vanligvis i situasjoner hvor omsorgspersonene er inkonsekvente i sin oppmerksomhet og respons. Dette betyr at barnet opplever at foreldrene noen ganger er svært oppmerksomme og omsorgsfulle, mens de andre ganger kan virke fraværende eller desinteresserte. Som et resultat lærer barnet at det må øke sin adferd for å få den nødvendige oppmerksomheten og støtten, noe som kan manifestere seg som angst når foreldrene ikke er til stede, eller som overdreven avhengighet når de er det. Dette mønsteret skaper en tilstand av konstant usikkerhet og behov for bekreftelse hos barnet, noe som kan påvirke dens emosjonelle regulering og forhold til andre gjennom hele livet. Ambivalente

barn kan ha vanskeligheter med å utvikle sunne og selvstendige relasjoner siden de har vokst opp med å være usikre på kjærlighet og støtte fra sine nærmeste (Brandtzæg et al., 2019).

Desorganisert tilknytning: Desorganisert tilknytning er et komplekst tilknytningsmønster der barn viser motstridende atferd overfor omsorgspersonene, spesielt i stressende situasjoner. Desorganisert tilknytning oppstår når barn opplever omsorgspersonene som både en kilde til trøst og en kilde til frykt. Dette skaper en indre konflikt som resulterer i uforutsigbar og fragmentert atferd. Eksempler på slik atferd kan være at barnet søker trøst fra omsorgspersonen, men samtidig trekker seg unna eller viser frykt (Brandtzæg et al., 2020, 2019).

Årsakene til desorganisert tilknytning ligger ofte i en kombinasjon av barnets biologiske disposisjoner og kvaliteten på omsorgsmiljøet. Barn med foreldre som selv har opplevd traumer eller viser skremmende atferd, har en høyere risiko for å utvikle desorganisert tilknytning. Studier har vist at omtrent 15% av småbarna viser denne typen tilknytning, med høyere forekomst blant barn i høyrisikogrupper som de som har blitt mishandlet. Desorganisert tilknytning er assosiert med senere psykiske vansker som atferdsproblemer, dissosiasjon, og borderline symptomer. Det er derfor viktig å forstå og identifisere denne tilknytningsstilen tidlig for å kunne gi riktig støtte og intervensjon (Brandtzæg et al., 2020, 2019; Tetzchner, 2012).

4 Metode og datainnsamling

Vilhelm Anbert (1985, s. 196. referert i Dalland, 2021, s. 53) beskriver metode som «en fremgangsmåte, et middel til å løse problemer og komme frem til ny kunnskap. Et hvilket som helst middel som tjener formålet, hører med i arsenalet av metoder». Dette sitatet fra Anbert betyr at når vi snakker om metode, dreier det seg om å finne praktiske måter å løse problemer på og danne ny kunnskap. Ethvert virksomt middel som oppnår formålet, blir regnet som en del av metodeverktøyet.

Metoden er verktøyet vi bruker når vi ønsker å undersøke noe. Den hjelper oss med å samle inn den nødvendige informasjonen for vår undersøkelse. Valget av metode avhenger av hvordan forskeren planlegger å gå frem til å belyse problemstillingen. Disse valgene innebærer ofte en avveining mellom den ideelle fremgangsmåten og det som er praktisk gjennomførbart. Etske overveielser, forskerens ferdigheter, samt økonomiske og tidsmessige begrensninger, spiller en rolle i disse avgjørelsene (Dalland, 2017, s. 51; Dalland, 2021, s. 56).

I metodedelen skal man gjøre rede for hvordan man har gått frem for å finne svar på problemstillingen. Du skal begrunne valget av metode og gjøre rede for fremgangsmåten. Bruken av de ulike metodene krever både kunnskap og erfaring (Dalland, 2021, s. 244). Denne masteroppgaven tar utgangspunkt i foreldreveiledningsprogrammer for foreldre med kognitive vansker. Metoden for å samle inn datamaterialene, ble en litteraturstudie valgt som metode.

I denne metodedelen vil først og fremst gjøres rede for metoden som vil bli benyttet i oppgaven, perspektiver eller forståelser av systematisk litteraturgjennomgang samt en gjennomgang av litteratursøk og valg av metode for litteratursøk.

Litteraturstudie

En litteraturstudie benytter seg av eksisterende forskning som grunnlag, der søkeresultater og relevante artikler utgjør de informasjonskildene forskningen bygger på. Samlingen av informasjon fra disse kildene refererer i denne sammenheng til den totale mengden data eller informasjon som er tilgjengelig. Disse dataene analyseres og diskuteres deretter for å belyse

forskningsspørsmålene. Med andre ord utgjør datagrunnlaget den samlede informasjonen som forskeren bruker for å gjennomføre studien. Denne forskningsmetoden gjennomgår eksisterende kunnskap presentert i bøker, tidsskrifter og annen dokumentasjon, hentet gjennom grundige søk i ulike databaser (Johannessen et al., 2016, s. 105; Støren, 2013).

Litteraturgjennomgangen representerer en systematisk sammenfatning av eksisterende forskning på et spesifikt tema eller fagfelt (Persson, 2021, s. 13). Dette konseptet, også kjent som systematisk kunnskapsoppsummering, fører til en logisk argumentert tekst basert på en omfattende forståelse av den nåværende kunnskapen om et studert emne. Som Machi og MacEvoy (2016, s. 5) definerte det: «a written document that presents a logically argued case founded on comprehensive understanding of the current state of knowledge about a topic of study». Denne definisjonen indikerer at en litteraturgjennomgang ikke bare er en oppsummering av tidligere forskning, men også en nøye utviklet og logisk argumentert tekst. Den må være forankret i en grundig forståelse av hva som allerede er kjent om det valgte emnet. Slik blir litteraturgjennomgangen et dokument som ikke bare samler inn eksisterende kunnskap, men også analyserer, tolker og formidler denne kunnskapen på en systematisk måte (Persson, 2021).

Aveyard (2014) understreket viktigheten av litteraturstudien ved å påpeke at den oppsummerer tilgjengelig litteratur om ethvert gitt tema. Støren (2013, s. 16) legger til at i en litteraturstudie er det selve litteraturen som blir analysert, det vil si den eksisterende forskningen og forfatternes empiriske bidrag til virkeligheten. En litteraturstudie gir dermed en nødvendig oversikt over den eksisterende kunnskapen om et bestemt emne.

I en litteraturstudie er det en grundig gjennomgang av alt som allerede er skrevet om et spesifikt emne. Hensikten er å nøye evaluere eksisterende kunnskap, identifisere etablerte sannheter og utheve eventuelle uoverensstemmelser i forskningen. Dette går utover bare å oppsummere informasjon; det innebærer organisering av kunnskap for å oppnå en dypere innsikt og avdekke områder der ytterligere forskning er nødvendig (Johannessen et al., 2016, s. 105; Winchester & Salji, 2016, s.1).

Når man gjennomfører en litteraturstudie, er det viktig å anerkjenne at utvelgelsen av forskning som inkluderes, er basert på forskerens vurdering. Forskerens beslutninger og faglige vurderinger er avgjørende for troverdigheten og kvaliteten på forskningen. Prosessen

med å gjennomføre en litteraturstudie har ingen fast metode, men visse kriterier må overholdes (Befring, 2007, s. 52). Forskeren må utføre en systematisk gjennomgang av tidligere studier, anvende klare utvalgsmetoder og artikulere en tydelig problemstilling. Søkestrategiene må dokumenteres grundig, og begrunnelser for inkludering eller ekskludering av publikasjoner må gis. Til slutt må datamaterialet analyseres og vurderes med hensyn til kvalitet i samsvar med etablerte standarder (Johannessen et al., 2016, s. 103; Johannessen et al., 2021, 105).

Hermeneutisk tilnærming

Det finnes to retninger i hermeneutiske tilnærminger, intensjonalisme og filosofi. Hermeneutisk intensjonalisme handler om tolkning av aktørens intensjoner og ønsker. Filosofisk hermeneutikk legger mindre vekt på aktørenes intensjoner, og i stedet retter oppmerksomheten mot menneskets forforståelse. Med andre ord fokuserer denne tilnærmingen på de forutsetningene og den forforståelsen vi allerede har med oss når vi tolker noe. Den filosofiske hermeneutikken lærer oss at når det kommer til tolkningsarbeidet, er mennesket verken nøytralt eller fullstendig uten fordommer (Gilje, 2019; Torjussen, 2020).

Hans-Georg Gadamer er en tysk filosof og grunnlegger av den filosofiske hermeneutikken tilnærmingen, som forsøker på å forstå menneskets eksistens i verden gjennom tolkning. Gadamer argumenterer for at forforståelse, eller de forutsetningene og antakelsene vi allerede bærer med oss, er unngåelige og en integrert del av tolkningsprosessen. Han tar avstand fra ideen om å kunne bli helt nøytral eller frigjøre seg fullstendig fra vår eksisterende forforståelse når vi tolker noe nytt. I stedet for å prøve å kvitte seg med forforståelse, argumenterte Gadamer viktigheten av å være bevisst på våre egne forutsetninger og erkjenne hvordan de påvirker tolkningen. Han hevder at forforståelse ikke bare er unngåelig, men også nødvendig for å oppnå en meningsfull tolkning (Krogh, 2014; Rykkje & Ueland, 2022; Torjussen, 2020;). Han ser på samspillet mellom det vi allerede vet (forforståelse) og det vi prøver å forstå som grunnleggende for å oppnå en dypere forståelse.

Gadamer fremhever hermeneutisk sirkel, der vi tolker deler for å forstå helheten, og dette konseptet er nært knyttet til filosofisk hermeneutikkens syn på forståelse, som tar hensyn til vår historiske påvirkning. Vår historie påvirker tolkningen av spesielt historiske tekster, og hermeneutisk sirkel og historisitet betyr at tolkningen skjer gjensidig mellom våre

eksisterende kunnskaper og det vi forsøker å forstå, med historiske rammer som både begrenser og muliggjør tolkningen vår. Gadamer (1900–2002) introduserer begrepet "horisontsammensmelting" for å beskrive hvordan våre fordommer gradvis justeres i møte med det vi prøver å forstå. Dette skapes gjennom en kontinuerlig tilpasningsprosess der våre eksisterende perspektiver og det nye vi prøver å forstå, smelter sammen i en felles forståelseshorisont (Krogh, 2014; Rykkje & Ueland, 2022).

Gadamer argumenterte for at det ikke er mulig eller hensiktsmessig å opprettholde en objektiv distanse når man studerer mennesker som historiske skapninger. Forskeren er alltid en del av den historiske virkeligheten man prøver å forstå, og måten man reflekterer over emnet på, påvirkes av tradisjonen i det samfunnet der mennesket lever. Som forsker er man selv en del av de felles historiske og kulturelle forholdene som danner rammene for å forstå den andre (Rykkje & Ueland, 2022). Den gjensidige påvirkningen av vår forståelse og historie understreker viktigheten av å erkjenne subjektiviteten og forforståelsen i tolkningsprosessen.

Det er også viktig å påpeke et annet aspekt i forhold til hermeneutikken. Denne oppgaven er en litteraturstudie, der det innsamlede materialet er basert på eksisterende litteratur presentert og produsert av andre. Noe som resulterer i en dobbel hermeneutikk, hvor forskeren tolker og forstår fenomenet med utgangspunkt i tolkningene og helhetsforståelsen som allerede er utført av andre (Gilje & Grimen, 1993; Grønmo, 2016).

Datakvalitet

Validitet

I forskning handler validitet om å sikre at en valgt metode virkelig måler det den er designet for å måle. Det er som å sjekke om verktøyet du bruker passer godt for oppgaven du vil utføre. I samfunnsvitenskapene er dette begrepet avgjørende for å sikre at dataene som samles inn, er pålitelige og gir en nøyaktig refleksjon av det fenomenet eller problemet som studeres.

Kvale og Brinkmann (2015, s. 276) understreker viktigheten av å velge en metode som passer godt til formålet med forskningen. Validitet dekker ulike aspekter, inkludert hvor sannferdig, korrekt og kraftfull en påstand eller et funn er (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 250).

For å sikre validitet, må forskeren grundig gjennomgå hvert trinn i forskningsprosessen. Dette inkluderer å sørge for at teorien og forskningsspørsmålene er solide, at metoden er nøye vurdert, og at alle etiske hensyn er tatt. Den endelige bekreftelsen ligger i å evaluere om forskningen gir en gyldig og fullstendig beskrivelse av hovedfunnene. Validitet avhenger altså av at hvert trinn i forskningen er logisk, forsvarlig og støtter opp under de konklusjonene som trekkes (Dalland, 2021, s. 245-246). Med andre ord er validitet en forsikring om at studien virkelig måler det den ønsker å måle, og dette er helt essensielt for å sikre at forskningen gir troverdige og pålitelige funn.

Reliabilitet

Reliabilitet handler om påliteligheten og troverdigheten av forskningsresultatene (Dalland, 2021; Johannessen et al., 2016). Det omhandler konsistensen i dataene som samles inn i en studie. For å sikre reliabilitet må forskeren tydelig beskrive forskningsprosessen, inkludert metodevalg, gjennomføring av undersøkelsen, innsamling av materiale, analysemetoder, og de empiriske funnene (Dalland, 2021, s. 246).

Pålitelighet blir et sentralt kriterium for kvalitet i forskning, og det innebærer å gi leserne innsikt i hvordan dataene ble samlet inn og hvordan mulige feilkilder ble håndtert. Det å vise hvordan man har målt eller observert det samme fenomenet gjentatte ganger, og dermed oppnådd konsistente resultater, er avgjørende for å vise at dataene er pålitelige og konsistente.

Reliabilitet er avgjørende for vitenskapelig forskning, og det gir tillit til at resultatene er pålitelige og kan gjentas av andre forskere. Uten pålitelige resultater ville det være utfordrende å trekke gyldige konklusjoner og generalisere funn til større befolkningsgrupper eller situasjoner. Reliabilitet styrker integriteten og troverdigheten til forskningsprosessen og dens resultater. Litteratursøk og oppdateringer blir utført for å sammenligne studiens forståelse med annen relevant litteratur, og beskrivelser av datainnsamling, informanter, og analyseprosessen bidrar til overførbarhet, slik at andre forskere kan vurdere og anvende resultatene på en meningsfull måte (Guba, 1981; Johannessen et al., 2021).

Kildekritikk

Forskningsetiske retningslinjer, spesielt for internettforskning, er vedtatt av Den internasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH). Disse retningslinjene tar for seg ulike aspekter av internettforskning, enten det er fenomen undersøkelser som internettkultur eller bruk av nettet som et forskningsverktøy (Johannesen, et al., 2021). Mange søker naturlig etter litteratur på internett, men det er viktig å ikke referere til internett som en kilde i seg selv. For å bruke internett på en forsvarlig måte, er det nødvendig å beherske kildekritikk (Dalland, 2021), inkludert vurdering av informasjonens opphav og å skille mellom privat og offentlig informasjon (Dalland, 2021; Johannesen et al., 2021).

Kildekritikk involverer to hovedelementer. Det første aspektet dreier seg om å søke etter relevant litteratur som belyser problemstillingen, også kjent som kildesøking eller litteratursøking. Det andre aspektet innebærer å nøye redegjøre for den valgte litteraturen i oppgaven. Troverdigheten og faglige kvaliteten til oppgaven avhenger av en grundig beskrivelse og begrunnelse for valg av kildegrunnlag. Det er essensielt å klargjøre hvorfor en spesifikk type litteratur er valgt, samt hvordan utvalget er gjennomført. Det første trinnet i kildekritikk involverer å vurdere gyldigheten av opplysningene, undersøke kildens troverdighet, og beskrive hvilken type kilde det er samt dens relevans for temaet eller problemstillingen. Egne erfaringer, både fra livet og praksisstudier, må også gjennomgå en kritisk vurdering og gjøres rede for før de tas i bruk som kilder (Dalland, 2021).

Hensikten er å gi leseren innsikt i refleksjonene rundt relevans og gyldighet av litteraturen. Kildekritikk betyr ikke å opphøye seg selv til dommer, men å vurdere i hvilken grad den funne litteraturen støtter og belyser problemstillingen. Det er viktig å gjøre rede for kildene på en måte som gir leseren forståelse for type kilder, overbeviser om deres tilstrekkelighet for å besvare problemstillingen, og viser hvilke kriterier som er brukt i valg av litteratur (Dalland, 2021).

Etikk i forskning

Etiske overveielser i forskning går ut over å følge enkle regler; de involverer en refleksjon over de moralske dilemmaene som kan oppstå i arbeidet og hvordan man bør håndtere dem (Dalland, 2021, s. 168). Etikk, innenfor denne sammenhengen, refererer til prinsipper, regler og retningslinjer som fungerer som et rammeverk for å vurdere om handlinger er moralsk riktige eller gale. Disse etiske retningslinjene gjelder ikke bare for forskning, men strekker seg til alle aspekter av samfunnet spørsmål (Johannesen et al., 2016).

Det sentrale aspektet ved etikk handler om hvordan mennesker forholder seg til hverandre. Det reiser spørsmål om hva som er akseptabelt eller ikke akseptabelt i interaksjoner med andre. Dette går utover konkrete handlinger og inkluderer også måten mennesker kan påvirke hverandre på, enten direkte eller indirekte. Etiske spørsmål oppstår når man vurderer hvordan handlinger kan påvirke andre (Johannesen et al., 2016). Dette betyr at etiske spørsmål er relevante ikke bare for våre individuelle handlinger, men også for hvordan våre valg kan forme samfunnet rundt oss. Det å håndtere disse etiske spørsmålene er av stor viktighet, spesielt innen forskning, der våre beslutninger kan få betydningsfulle konsekvenser for både enkeltpersoner og samfunnet som helhet (Johannesen et al., 2016).

Litteratursøk

For å utføre et grundig og metodisk litteratursøk om foreldreveiledningsprogrammer for foreldre med kognitive vansker, ble det utviklet en detaljert og strukturert tilnærming. Denne prosessen omfattet flere trinn og databaser for å sikre en omfattende gjennomgang av tilgjengelig litteratur, og inkluderte nøyte definerte inkluderings- og ekskluderingskriterier. Her er en dyptgående beskrivelse av prosessen:

Forberedelse av søkestrategi

Identifisering av Søkeord: Første skritt var å utvikle en liste med søkeord og fraser som reflekterer temaet. Søkeordene inkluderte kombinasjoner som “parenting training program” “parenting program”, “parents with intellectual disability”, "parents with cognitive

disabilities", "intellectually disabled parents", "parent education", "parenting interventions". Disse søkeordene ble valgt for å fange opp et bredt spekter av relevant litteratur.

Søkeordkombinasjon: Bruk av AND/OR-operatører for å kombinere søkeordene effektivt. AND ble brukt for å sikre at alle resultatene inkluderte nøkkelkonsepter samtidig, mens OR ble brukt for å inkludere synonymer eller relaterte termer for å utvide søket.

Utføring av søk i Databaser

Gjennomføring av søk i ulike databaser, ble utført to ganger. Første søket ble gjort 16. januar 2024 i databaser Web of science og Proquest. 20 januar ble det gjort søk i databasen Oria både med søkeordene på norsk og engelsk. Videre ble det gjort et nytt søk 19. februar 2024 i alle databasene, for å sikre grundig innsamling av relevant litteratur.

Web of Science

- Søk: Brukte de definerte søkeordene og fikk 25 treff.
- Tidsavgrensning: Søket ble avgrenset til publikasjoner mellom 2013 og 2024, noe som reduserte antall treff til 11 artikler.
- Vurdering: En grundig gjennomlesning av titler og abstrakt, etterfulgt av en evaluering basert på inkluderings- og ekskluderingskriteriene, resulterte i 5 relevante artikler.

ProQuest

- Søk: Samme søkestrategi som Web of Science, resulterte i 114 treff.
- Avgrensninger: Inkluderte kun fagfelleverderte artikler fra de siste 10 årene, noe som ga 23 relevante treff.
- Vurdering: Etter gjennomgang av titler og abstrakt, og sammenligning med inkluderings- og ekskluderingskriteriene, ble 2 nye artikler valgt.

Oria (To separate søk)

- Første søk: Med søkeordene "parent training", "intellectual disability", "parent with intellectual disability", "parent education", "parenting interventions", som ga 85 treff.

Etter avgrensning til fagfelleverderte journaler og publikasjoner fra 2013 til 2024, ble dette redusert til 6 treff. Gjennomgang førte til 3 nye artikler.

- Andre søk: Med søkeordene "foreldre med kognitive vansker", som ga 5 treff. Gjennomgangen av disse basert på kriteriene resulterte i 1 relevant artikkel.

Inkluderings- og ekskluderingskriterier

Inkludering

- Artikler fokuserte på spesifikke foreldreveiledningsprogrammer.
- Artikler publisert enten norsk eller engelsk
- Forskning som spesifikt tar for seg foreldre med dokumenterte kognitive vansker.
- Publikasjoner innen relevante felt som pedagogikk, psykologi, og sosialt arbeid.

Ekskludering

- Publikasjoner uten tilgang til fulltekst.
- Studier som ikke direkte omhandler målgruppen av foreldre med kognitive vansker.
- Forskning publisert før 2013 som anses for å være utdatert i forhold til nåværende praksis.
- Oversiktsartikler (review articles) ble utelukket for å fokusere på primærforskning.

Presentasjon av litteratur

Litteraturen som ble inkludert i studien er grundig vurdert og presentert med detaljer som forfatternavn, utgivelsesår, forskningsmetode, og hvordan de passer inn i konteksten av min problemstilling. Dette gir en klar og strukturert oversikt over forskningen som har blitt utført på feltet og fremhever hvordan hvert enkelt arbeid bidrar til helheten av min forståelse og kunnskapsbase.

Nr.	Tittel	Forfatter(e)	År	Publisert i (tidsskrift/bok)	Land	Databaser
1	Measuring Parenting Skills: Validating the Skills Assessment for Parents with Intellectual Disability	(Zeitlin et al.)	(2020)	(Journal of evidence-based social work)	USA	Oria
2	Investigating feasibility and fidelity of the Parenting Young Children program in Sweden	(Hugh & Starke)	(2020)	(Evaluation and Program Planning)	Sverige	Oria
3	The potential of video feedback interventions to improve parent-child interaction skills in parents with intellectual disability	(Hamby et al.)	(2019)	(Children and Youth Services Discussion Paper)	England	Oria
4	Understanding support workers' competence development in working with parents with intellectual disability	(Hugh & Starke)	(2015)	(Journal of Intellectual Disabilities)	Sverige	Oria
5	Efficacy of Parent-Child Interaction Therapy with Parents with Intellectual Disability	(Chengappa et al.)	(2017)	(Child & Family Behavior Therapy)	England	Oria
6	Modifying the 'Positive Parenting Program' for parents with intellectual disabilities	(Glazemakers & Deboutte)	(2013)	(Journal of Intellectual Disability Research)	Belgia	Oria
7	Foreldreveiledning til barnets beste - Veiledningsprogram tilpasset foreldre med kognitive vansker	(Thronsen & Young)	(2016)	(Norges barnevern)	Norge	Oria

8	“Stop talking about my disability, I am a mother”: Adapting video interaction guidance to increase sensitive parenting in a young mother with intellectual disability	(Pethica & Bigham)	(2018)	(Journal of evidence-based social work)	England	Oria
---	---	--------------------	--------	---	---------	------

5 Resultater

I dette kapittelet vil primærlitteraturen som kan gi svar på problemstillingen i oppgaven bli presentert. Denne delen av litteraturgjennomgangen vil derfor nøye gjennomgå resultatene.

1. Zeitlin et al. (2020)- Measuring Parenting Skills: Validating the Skills Assessment for Parents with Intellectual Disability. Publisert i Journal of Evidenced-based Social Work

Formål: Det primære målet er en detaljert evaluering av Skills Assessment for Parents with Intellectual Disability (SAPID) for å undersøke dets effektivitet som et pålitelig og relevant måleverktøy for foreldre med kognitive vansker innen barneverntjenestene.

Metode: Studien omfattet en kvantitativ analyse av 133 foreldre med intellektuell funksjonsnedsettelse, i dette tilfelle kognitive vansker. Ved bruk av confirmatory factor analysis (CFA), ble SAPIDs strukturelle gyldighet vurdert, mens t-tester ble anvendt for å utforske verktøyets evne til å forutsi utfall som barns omsorgsplassering og effekten av forebyggende programmet.

Resultater: Analysen bekreftet SAPID som et robust verktøy, som avdekker tre kjerneområder: daglige ferdigheter, foreldre-barn, interaksjon og basis sikkerhet. Signifikante forbedringer i foreldreferdigheter ble observert, særlig blant deltakerne i det forebyggende programmet.

Styrker og begrensninger: Forskningen tilbyr et gyldig og pålitelig vurderingsverktøy for å støtte, tilpasse, hjelp og tiltak for foreldre. Imidlertid begrenses studiens bredere relevans av dens spesifikke fokus på en undergruppe innen barneverntjenester, noe som kan påvirke dens generaliserbarhet.

2. Mc Hugh and Starke (2020)- Investigating feasibility and fidelity of the Parenting Young Children program in Sweden. Publisert i Evaluation and Program Planning

Formål: Målet med denne studien er å analysere implementeringen av foreldreveiledningsprogrammet "Parenting Young Children" (PYC) blant foreldre med kognitive vansker innenfor svenske sosiale tjenester. Spesielt fokuseres det på programmets evne til å tilpasse seg og opprettholde sine kjerneverdier i møte med de unike kravene og kulturelle aspektene ved det svenske samfunnet.

Metode: Spørreskjemaene ble distribuert til 27 fagpersonell og deres ledere fordelt på 15 kommuner. Implementerings Dagbøker ble også benyttet for å samle detaljert informasjon om programmets bruk og tilpasning i daglig praksis. Denne tilnærmingen muliggjorde en dyptgående forståelse av både de subjektive oppfatningene og den faktiske bruken av PYC-programmet.

Resultater: Studien fant at implementeringen av PYC-programmet i svenske sosialtjenester generelt var vellykket. Det ble rapportert om positive holdninger til evidensbaserte metoder, høy programtilpasning, lav opplevd kompleksitet og stor tilfredshet med støtten under implementeringsfasen blant profesjonelle og deres ledere. Likevel, målinger av programtrofasthet avslørte utfordringer relatert til gjennomføringen; spesielt var antallet gjennomførte økter lavere enn anbefalt, og visse sentrale aktiviteter som observasjon av foreldre og oppfølgende tiltak ble sjeldent praktisert.

Styrker og begrensninger: Denne undersøkelsen belyser kritiske aspekter ved suksessfull implementering av foreldreveiledningsprogrammer over kulturelle grenser. Den tilbyr innsikt i hvordan et program utviklet i én kulturell kontekst kan modifiseres for å imøtekomme behovene i en annen, ved å bevare programmets grunnleggende verdisett. Imidlertid ble det identifisert begrensninger, som lav deltakelse i de anbefalte program møtene og mangelfull oppfølging av program aktiviteter, noe som antyder behovet for ytterligere opplæring eller tilpasning av programmet for å forbedre dets effektivitet og pålitelighet i resultatene.

3. Hamby et al. (2019)-The potential of video feedback interventions to improve parent-child interaction skills in parents with intellectual disability. Publisert i Children and Youth Services Discussion Paper

Formål: Denne debattartikkel tar sikte på å utforske effekten av video tilbakemelding intervensjoner (VF-intervensjoner) på å forbedre interaksjonsferdighetene mellom foreldre med intellektuell funksjonshemming (IF) og deres barn. Ved å gjennomgå relevant litteratur, undersøkes det hvordan VF-intervensjoner kan bidra til sterkere foreldre-barn-relasjoner og hvilke justeringer som er nødvendige for å oppfylle de spesifikke behovene til denne foreldregruppen.

Metode: Artikkelen tar for seg hvordan slike programmer kan fremme positiv foreldre-barn-interaksjon, med særlig oppmerksomhet mot de kognitive og sosioøkonomiske utfordringene disse foreldrene står overfor. Gjennomgangen fokuserer på programmets effektivitet og nødvendige tilpasninger for å støtte denne unike målgruppen.

Resultater: Studien indikerer at VF-intervensjoner kan være et verdifullt verktøy for foreldre med IF, ved å hjelpe dem å gjenkjenne og forsterke positive interaksjoner med barna sine. Den viser at skreddersydde VF-programmer, som tar hensyn til individuelle behov, kan øke foreldrenes bevissthet om egen atferds påvirkning på barnet. Selv om det er utfordringer knyttet til tilpasning og vedlikehold av ferdigheter oppnådd gjennom VF, understreker funnene potensialet for forbedret samspill mellom foreldre med IF og deres barn.

Styrker og begrensninger: VF-intervensjoner fremstår som kostnadseffektive og gir direkte, visuell tilbakemelding, noe som er av stor verdi for denne målgruppen. Likevel, utfordringene knyttet til implementering og vedlikehold av interaksjonsferdigheter, samt innflytelsen fra kontekstuelle faktorer, signaliserer behovet for videre forskning. Særlig er det et behov for å identifisere hvilke tilpasninger som best støtter ulike individers behov for å maksimere programmets effektivitet og bærekraft.

4. Mc Hugh and Starke (2015) - Understanding support workers' competence development in working with parents with intellectual disability. Publisert i Journal of Intellectual Disabilities

Formål: Denne studien sikter mot å utforske effekten av opplæringsprogrammet "Parenting Young Children" (PYC) på utviklingen av faglig kompetanse blant svenske yrkesutøvere som arbeider med foreldre med IF. Fokus er på hvordan fagpersonene opplever kompetanseutvikling gjennom opplæringsprosessen, inkludert workshop-deltakelse, månedlig erfaringsutveksling og bruk av en dedikert programmanual.

Metode: Ved å anvende en blandet metodetilnærming, vurderes PYC-programmets innvirkning på yrkesutøvere fra åtte svenske kommuner. Gjennom deltakelse i fokusgrupper ved tre separate anledninger etter en innledende workshop, delte 31 fagpersoner sine erfaringer. I tillegg fullførte 12 av deltakerne et spørreskjema om kompetanseutvikling på to forskjellige tidspunkter. Data fra fokusgruppene ble analysert ved hjelp av tematisk analyse, mens spørreskjema resultatene ble statistisk undersøkt med Wilcoxon sign-rank test for å identifisere endringer i kompetanse over tid.

Resultater: Resultatene viser at yrkesutøvere som deltok i "Parenting Young Children" (PYC) programmet, rapporterte om betydelig forbedring i deres praktiske arbeid med foreldre. Det ble rapportert en økt selvsikkerhet i deres profesjonelle praksis og en forbedret evne til å implementere nye arbeidsmetoder. Erfaringsutveksling ble særlig verdsatt for videre kompetanseheving. Selv om studien avdekket utfordringer med direkte bruk av kunnskap og foreldreengasjement, understreket den betydningen av ledelsesstøtte og teknisk assistanse for en vellykket implementering av PYC-programmet.

Styrker og svakheter: Denne undersøkelsen gir verdifull innsikt i fagpersoners opplæring opplevelser og tilbakemeldinger gjennom direkte deltakelse og spørreskjemaer, noe som bidrar til en dypere forståelse av opplæringsprogrammets effektivitet. Imidlertid begrenser antallet deltakere og den korte observasjonsperioden studiens evne til å fastslå langvarige effekter, noe som indikerer behovet for videre forskning på dette området.

5. Chengappa et al. (2017) - Efficacy of Parent-Child Interaction Therapy with Parents with Intellectual Disability. Publisert i Child & Family Behavior Therapy

Formål: Studiens hensikt er å vurdere om Parent-Child Interaction Therapy (PCIT) er gjennomførbart for foreldre med IF, med et spesielt fokus på hvordan systematiske ferdigheter kan forbedre effektive foreldre-barn interaksjoner og påvirke barnets utfall positivt.

Metode: Forskningen benyttet en multiple baseline-design over ulike atferds områder for å evaluere implementeringen av PCIT blant foreldre med IF. Denne metoden gjorde det mulig for forskerne å systematisk observere endringer i foreldreatferd over tid. Deltakerne gjennomgikk opplæring i PCIT, fulgt av veiledning, og deres atferd ble analysert før, under, og etter intervensjonen. Analyseverktøy inkluderte Wechsler Abbreviated Scale of Intelligence (WASI) for å bestemme foreldrenes nivå av IF; samt Dyadic Parent-Child Interaction Coding System-III (DPICS-III) og Eyberg Child Behavior Inventory (ECBI) for å vurdere kvaliteten på foreldre-barn interaksjonen og barnets atferdsproblemer.

Resultater: Resultatene antyder en forbedring i positiv foreldres atferd og konsistent disiplinering, med noen deltakere som nådde mesternivå i henhold til PCIT-protokollen. Likevel ble det notert utfordringer knyttet til tidlig vedlikehold og generalisering av de innlærte ferdighetene, som peker mot behovet for ytterligere forskning på dette området.

Styrker og svakheter: En styrke ved studien er bruk av PCIT med en lite undersøkt gruppe, kombinert med bruken av direkte atferdsmålinger. Begrensninger inkluderer et lite utvalg, manglende langtidsoppfølging, og potensiell bias fra terapeuter som kjente til studiens oppsett. Det kreves mer forskning for å bekrefte validiteten av de benyttede atferds vurderingene for denne spesifikke befolkningen.

6. Glazemakers and Deboutte (2013) - Modifying the 'Positive Parenting Program' for parents with intellectual disabilities. Publisert i Journal of Intellectual Disability Research

Formål: Formålet med denne studien var å utforske muligheten for å tilpasse det anerkjente "Group Triple P" (Positive Parenting Program) for foreldre med IF på en vellykket måte. Målet var å vurdere om tilpasningen kunne fremme engasjement og vedlikehold blant deltakende foreldre, samt å innhente foreløpige data om programmets effektivitet i denne konteksten.

Metode: I den innledende fasen av forskningen ble det gjennomført en pilotstudie for å vurdere engasjementet og opprettholdelsen av foreldre med IF i et tilpasset Group Triple P-program. Studien fortsatte med et ikke-eksperimentell pre-test post-test design, der involverte 30 foreldre med IF. Dette opplegget ble valgt for å samle inn foreløpige effektdata, basert på spørreskjemaer og vurderinger foretatt før og etter deltakelsen.

Resultater: Resultatene fra studien indikerte et høyt nivå av engasjement og deltakelse blant foreldrene, med ingen frafall fra programmet. Foreldrene rapporterte om betydelige forbedringer etter å ha fullført det tilpassede Group Triple P-programmet, inkludert redusert psykologisk stress, mindre hensiktsmessig foreldre atferd og færre atferdsproblemer hos barna. De uttrykte også stor tilfredshet med den mottatte informasjonen og støtten.

Styrker og svakheter: Studien understreker potensialet for tilpasning av anerkjente foreldreprogrammer for spesifikke grupper, slik som foreldre med intellektuell funksjonshemming, ved å vise til høy deltakelse og positive tilbakemeldinger. Imidlertid begrenses dens gyldighet av en design som mangler en kontrollgruppe og baserer seg på selvrapporterte data. I tillegg er et utvalg begrenset til foreldre som allerede mottar tjenester, noe som kan påvirke generaliserbarheten av resultatene.

**7. Thronsen og Young (2016) - Foreldreveiledning til barnets beste -
Veiledningsprogram tilpasset foreldre med kognitive vansker. Publisert i Norges
Barnevern**

Formål: Å undersøke hvordan det evidensbaserte australske foreldreveiledningsprogrammet Parenting Young Children (PYC) kan tilpasses og implementeres for å støtte foreldre med kognitive vansker i Norge.

Metode: Gjennomføringen av et fagutviklingsprosjekt i samarbeid med barneverntjenesten i to norske kommuner. Dette inkluderte tilpasning av PYC-programmet til norsk kontekst, samt utprøving av programmet med fokus på praktisk omsorgskompetanse og samspill med barnet.

Resultat: Positive tilbakemeldinger fra både deltakende foreldre og barnevernstjenester. Programmet ble opplevd som nyttig for å forbedre både praktiske foreldreferdigheter og foreldre-barn samspillet.

Styrker og svakheter: Studien viser at tilpasset foreldreveiledning, som PYC, kan styrke samspillet mellom foreldre og barn, samt øke foreldrenes omsorgskompetanse. En begrensning er imidlertid prosjektets omfang og behovet for ytterligere forskning for å bekrefte effekten av tilpasningen av PYC-programmet til norske forhold og dets langsiktige effekt på foreldre med kognitive vansker.

8. Pethica and Bigham (2018) - "Stop talking about my disability, I am a mother": Adapting video interaction guidance to increase sensitive parenting in a young mother with intellectual disability. Publisert i Journal of Evidence-based Social Work

Formål: Studien målrettet utforsket effekten av en skreddersydd Video Interaction Guidance (VIG)-intervensjon for å fremme sensitivt foreldreskap hos en ung mor, "Sarah", med lett IF. Hensikten var å øke Sarahs evne til å tolke og svare på barnas signaler på en følsom måte, noe som er avgjørende for å styrke båndet mellom foreldre og barn.

Metode: I denne case-studien ble en kvalitativ tilnærming benyttet. Sarah deltok i åtte VIG-økter, hvor hennes samspill med barna ble filmet og deretter gjennomgått sammen med henne for å identifisere og forsterke øyeblikk av sensitivitet. Intervensjonen ble nøye tilpasset for å støtte Sarahs læreprosess, blant annet ved bruk av et scrapbook for å dokumentere hennes progresjon, storyboards, og målsettinger for å fremme bruken av nye ferdigheter.

Resultater: Sarah demonstrerte en markant forbedring i sin evne til sensitive interaksjoner med sine barn, noe som indikerer at tilpasset VIG kan være en effektiv metode for å styrke foreldre-barn-relasjonen. Hun viste også økt initiativ til å engasjere seg med støttetjenester og søkte ytterligere veiledning i foreldrerollen.

Styrker og svakheter: Denne case-studien viser verdien av tilpasset VIG for foreldre IF og gir innsikt i individuelt tilpassede intervensjoner. Likevel, med sitt fokus på en enkelt deltaker og mangel på standardiserte målemetoder, understreker studien behovet for videre forskning med et større utvalg for å bekrefte generaliserbarheten av disse funnene.

6 Diskusjon

Denne litteraturgjennomgangen tar for seg å kritisk vurdere eksisterende forskning om effekten av foreldreveiledningsprogrammer rettet mot foreldre med kognitive vansker. Om hvordan slike programmer påvirker foreldrenes evne til å håndtere foreldrerollen og støtte barnas utvikling til tross for deres kognitive utfordringer.

I drøftingen vil det bli undersøkt hvordan foreldreveiledningsprogrammer påvirker foreldrenes ferdigheter og mestringsevne i forhold til å støtte barnas utvikling og trivsel. Dette inkluderer en vurdering av resultatene fra forskningsstudier om hvilken effekt dette har på foreldre-barn-relasjonen og familiens fungering. Videre vil begrensninger, styrker og svakheter drøftes. I tillegg vil drøftingen rette seg mot behovet for tilpassede foreldreveiledningsprogrammer og videre forskning på feltet vil bli fremhevet før oppgaven avsluttes med en konklusjon.

Foreldreveiledningsprogrammer og dens effektivitet for foreldre med kognitive vansker

Skills Assessment for Parents with Intellectual Disability (SAPID)

Zeitlin et al. (2020) SAPID. Forskningen presenterer en grundig evaluering av SAPID verktøyet, som har som mål å validere verktøyets effektivitet og relevans i barneverntjenester. SAPID ble opprinnelig utviklet for bruk i projekt IMPACT, men det har vist seg å være nyttig også utenfor det opprinnelige programmet. Verktøyet bruker observasjoner for å vurdere hvordan foreldre prestere, som gir direkte innsikt i foreldreferdigheter. Dette gir bedre forståelse av foreldrenes evner, spesielt når det gjelder håndtering av daglige oppgaver og generelle sikkerhet, som er viktig for barnas trivsel.

Gjennom forskning har det blitt påvist at SAPID er effektivt for å måle og forbedre foreldrenes ferdigheter over tid. Ved å observere hvordan foreldre utfører ulike oppgaver og hvordan dette påvirker deres fremtidige prestasjoner. Imidlertid kan fokuset på spesifikke ferdigheter føre til viktige aspekter av foreldreskap, som emosjonell støtte og forholdet mellom foreldre og barn (Zetlin, et al., 2021). Denne studien er særlig relevant fordi den

adresserer et kritisk gap i verktøy tilgjengelig for evaluering av foreldreferdigheter hos personer med kognitive vansker. Forskerne brukte en kvantitativ metode for å undersøke strukturell gyldighet gjennom confirmatory factor analysis (CFA) og utforsket verktøyets prediktive kraft ved hjelp av t-tester. Resultatene av studien viste at SAPID var effektiv til å gjenkjenne sentrale ferdighetsområder som er avgjørende for daglig omsorg av barn, noe som understreker verktøyets nytte i å forme tilpassede intervensjoner.

Ved å benytte CFA kunne forskerne undersøke om SAPID faktisk måler de innholdene det er laget for å måle. Denne tilnærmingen hjelper ikke bare forskerne med å forstå hvordan ulike faktorer henger sammen, samtidig sikre at verktøyet er pålitelig når det brukes i barneverntjenester for å vurdere foreldreferdigheter. Dette er en statistisk metode som sjekker om dataene stemmer overens med det teoretiske rammeverket. Bruk av CFA kan forskerne være sikre på at verktøyet måler det den skal måle, noe som gjør forskning mer pålitelig (Kline, 2016; Zetlin et al., 2020).

Videre, ved å bruke t-tester for å sammenligne grupper (for eksempel pre-test og post-test), undersøkte Zetlin og medarbeidere SAPID's evne til å prognostisere viktige utfall og knyttet resultatene av verktøyet til faktisk utfall, som for eksempel hvor barnet kan bli plassert. Dette kan være spesielt viktig i barneverntjenesten, hvor tidlig inngripen basert på prognoser om barnets fremtidige situasjon kan bidra til å forebygge problemer. Denne kritiske fremgangen er av stor betydning da den viser bruken av bruk av empiriske data for å forutsi og muligens forbedre utfallet for foreldre gjennom målrettet tiltak. Bekreftelsen av SAPID's evne til å identifisere kritiske områder innen foreldrekompetanse, understreker viktigheten av et pålitelig verktøy for å forme intervensjoner som kan støtte foreldre i å utvikle de nødvendige ferdigheter de trenger for å fremme positive familiedynamikken. Selv om SAPID viser muligheter for å forbedre barnevernstjenester for foreldre med kognitive vansker, er det fremdeles viktig å være kritisk til både fordeler og ulemper ved implementeringen av dette verktøyet.

På den ene siden muliggjør SAPID tilpassede intervensjoner basert på innsamlede data, noe som potensielt kan øke effektiviteten og relevansen av støtte programmene som tilbys. Dette kan igjen bidra til å redusere risikoen for ugunstige utfall for både foreldre og barn i denne

sårbar gruppen. Videre gir SAPID innsikt i foreldrenes ferdigheter gjennom direkte observasjoner av deres handlinger og prestasjoner i ulike situasjoner. Dette verktøyet muliggjør en grundig vurdering av hvordan foreldre håndterer daglig oppgaver og sikre generell sikkerhet (Zetlin et al., 2020), noe som er avgjørende betydning for barnas trivsel. Resultatene fra forskning har vist at SAPID er effektivt både i å måle og forbedre foreldrenes evne overtid. Ved å analysere foreldrenes atferd får man innsikt som kan igjen brukes til å tilpasse og forbedre støtteprogrammer rettet mot foreldre

På den annen side kan imidlertid fokuset på spesifikke ferdigheter i SAPID føre til at andre aspekter av foreldreskap overses. For eksempel kan betydningen av emosjonell støtte og kvaliteten på forholdet mellom foreldre og barn bli nedprioritert i evalueringen. Dette kan føre til en begrensning i den helhetlige forståelse av foreldrenes utfordringer og behov, og dermed føre til svekket effektiviteten av intervensjonen som tilbys. Samtidig er det viktig å anerkjenne begrensninger ved SAPID. Resultatene fra dette programmet ved denne organisasjonen kan være begrenset til den spesifikke situasjonen der det ble utført. Det er derfor usikkert om de kan generaliseres til andre situasjoner, forskjellige foreldregupper med ulike utfordringer eller forskjellige kulturelle kontekster.

Selv om studien belyser betydningen av pålitelige vurderingsverktøy i utviklingen av støtteprogrammer og har implikasjoner for både praktisk bruk og fremtidig forskning, noe som indikerer behovet for spesialiserte verktøy som kan fange opp spesifikke utfordringene foreldre med kognitive vansker står ovenfor. Disse verktøyene kan veilede tilpasningen av støtteprogrammer for å bedre møte behovene til denne målgruppen. Samtidig som studien peker ut på begrensning i generaliserbarhet. Dette kan bety at funnene og resultatene fra studien ikke nødvendigvis kan generaliseres eller overføres direkte til andre grupper av foreldre med kognitive vansker, eller til andre typer situasjoner eller kontekster. For å sikre en mulig hensiktsmessig tilnærming til barnevernspraksis, er det avgjørende å nøye vurdere både fordeler og ulemper ved SAPID. Det er også viktig å opprettholde en balanse mellom standardiserte verktøy og individuelle tilpasning, for å sikre at støtte programmene som tilbys er mest mulig relevante, tilpassede og effektive for familiene som trenger det mest.

Video Feedback (VF) og Video Interaction Guidance (VIG)

I studiene til Pethica og Bigham (2018) og Hamby et al. (2019), VIG og VF ble benyttet av videoopptak for å forbedre foreldre-barn-interaksjoner, men med litt ulike tilnærminger og fokusområder. Begge studiene har felles mål, målet er å styrke foreldrenes evne til å anerkjenne og reprodusere disse positive øyeblikkene, noe som bygger opp under deres selvtillit og forsterker en positiv tilknytning dynamikk i familien. Disse studiene lar foreldre se seg selv i interaksjon med sine barn, med målet om å øke bevisstheten og forbedre kommunikasjonsferdighetene.

VIG programmet tar for seg omfattende bruk av scapbook og storyboards for å hjelpe foreldre med hukommelse og evne til å reflektere over barnets emosjonelle behov (Hodes, et al., 2014). Programmet fokuserer på å styrke positive samspill ved å la foreldrene se seg selv i vellykkede øyeblikk av interaksjon med barna sine (Pethica & Bigham, 2018). Prosessen starter med at en veileder tar opptak mellom foreldre og barn, vanligvis i deres hjem. Disse opptakene er ikke bare opptak av samspill, men fungerer også som et speil for foreldrene for å reflektere over deres egen atferd. Gjennom gjennomgangen av disse klippene sammen med veilederen, fokuseres det på å fremheve de positive aspektene av foreldrenes interaksjoner. Dette gjøres ikke bare for å styrke foreldrenes selvtillit, men også for å motivere dem til å reprodusere og utvide disse positive samspillene i dagliglivet. Ved å fremme selvrefleksjon oppmuntrer VIG til en dypere forståelse og bevissthet rundt egne atferd, noe som er sentralt for langsiktig atferdsendring.

På den annen side, tar VF en litt bredere tilnærming ved ikke bare å fokusere på de positive aspektene, men også ved å identifisere og diskutere atferder som kan forbedres. Dette innebærer en mer omfattende analyse av videoopptakene hvor veilederen sammen med foreldrene utforsker både styrker og svakheter i deres samspill med barnet. Dette med andre ord innebærer at veilederen velger ut spesielle deler av opptakene som viser positive samspill og lager korte videoer (vignetter) som viser hva som fungerer eller ikke fungerer. Deretter ser foreldrene på disse vignettene sammen med en veileder, som hjelper dem å forstå og snakke om det de ser, og peker ut viktige ting de kan prøve å gjøre i samspill med barna sine i fremtidige interaksjoner (Hamby et al., 2019).

VF har som mål å gi direkte og konstruktive tilbakemeldinger, og veilederne arbeider med foreldrene for å utvikle praktiske strategier for å håndtere utfordrende situasjoner. Dette kan inkludere forslag til hvordan negative mønstre kan endres, og hvordan foreldrene kan anvende alternative og mer effektive kommunikasjons- og samspill teknikker. Videre legges det stor vekt på at foreldrene mellom øktene aktivt skal øve på og implementere disse nye strategiene, med mål om å se og diskutere fremgang i påfølgende sesjoner. I tillegg gir dette programmet en mer balansert tilbakemelding til foreldrene ved å tilby konkrete strategier for å håndtere utfordrende situasjoner. VF fokuserer på å utvikle foreldrenes evne til å modifisere egen atferd gjennom en strukturert handlingsplan, som innebærer både hjemmeoppgaver og oppfølgingsmøter for å sikre at de nye samspill teknikkene blir integrert og brukt effektivt i dagliglivet (Hamby et al., 2019).

Selv om både VIG og VF deler det grunnleggende prinsippet om å bruke video for å forbedre foreldreferdigheter, viser deres metodikker hvordan ulike fokus kan tilby forskjellige perspektiver og verktøy til foreldrene. Mens VIG er sterk på å bygge selvtillit og fremme positive forandringer gjennom styrking av det som allerede fungerer, gir VF en mer balansert visning ved også å adressere og korrigere de mindre effektive atferden. Dette illustrerer hvordan ulike tilnæringer til video-baserte intervensjoner kan komplementere hverandre, og til sammen tilby et robust rammeverk for å støtte og forbedre foreldre-barn-relasjoner.

Denne tilnærmingen gir en unik mulighet til å fange ekte og uredigerte interaksjoner mellom foreldre og barn. Direkte observasjon gjennom video gjør det mulig for foreldrene å se seg selv og barna sine i handling, noe som ofte gir innsikter som ikke er åpenbare i hverdagen uten denne reflekterende speilingen. Det objektive videoopptaket kan også bidra til å redusere bias og subjektivitet i analysen av samspillet. Gjennom selvobservasjon og refleksjon, støttet av terapeutisk veiledning, blir foreldre bedre i stand til å identifisere, forstå og forsterke atferder som fremmer trygg tilknytning og positiv utvikling hos barnet (Hamby, et al., 2019).

Selv om VIG og VF anvender observasjonene forskjellig, er målet likt: å forbedre og styrke foreldre-barn-relasjoner. Ved å tilby både bekreftelse på styrker og innsikt i svakheter, hjelper programmene foreldre å bli mer effektive i sin rolle. Denne metoden støtter ikke bare individuell vekst og utvikling hos foreldrene, men har også potensial til å påvirke barnets

sosiale og emosjonelle utvikling positivt. Knowles et al. (2015) og Hodes et al. (2017b) understreker at VF-intervensjoner kan forbedre sensitive og responsive foreldre-barn-interaksjoner. Disse kvalitetene er essensielle for barnets sosiale, emosjonelle og kognitive utvikling, og understreker viktigheten av et trygt og støttende forhold til primære omsorgspersoner. Videre understreker Marvin og kollegaene (2002) at gjennom bruk av video feedback, hvor det foregår direkte tilbakemeldinger fra en terapeut for å hjelpe foreldre med ulike læringsbehov med å forstå, gjør at informasjonen blir mer tilgjengelig.

På en annen side har bruken av VIG metoden vist seg også å styrke kommunikasjon og engasjere seg mer empatisk med barnet. Dette danner et viktig grunnlag for å bygge et sterkt og trygt bånd mellom foreldre og barn. Videre viser programmet seg å være effektiv for samspill mellom foreldre og barn, samt forbedringer av kommunikasjon. Imidlertid viser det også at selv om foreldrene hadde mestret ferdighetene i visse situasjoner, klarte de ikke alltid å bruke dem effektivt i andre situasjoner, som for eksempel under lek (Pethica & Bigham, 2018).

Med hensyn til tilpasninger, er det behovet for kontinuerlig tilpasning og støtte for å hjelpe foreldre med kognitive vansker med å anvende de nye ferdighetene de lærer i ulike sammenhenger. Med andre ord, hvor foreldre med lignende utfordringer trenger fortsatt støtte og veiledning for å kunne bruke de lærte ferdighetene på en effektiv måte i ulike situasjoner i hverdagen. I tillegg gjelder også for veilederne, veilederne må ha kompetanse ikke bare i videobaserte tilbakemelding, men også i kulturell sensitivitet. For det andre, krever tilpasninger at programmeringen tar hensyn til familiens komfort med teknologi, deres forståelse av programmets mål og deres spesifikke kommunikative stil. Bakermans-Kranenburg et al. (2003) og Fukkink (2008) bekreftet at bruk av video som intervensjon er effektivt for foreldre i denne målgruppen. På grunn av den relativt korte oppfølgingsperioden og mangelen på en kontrollgruppe, er det utfordrende å sammenligne resultatene med andre studier og få innsikt i de langsiktige effektene av intervensjonen. Dette fører til begrensede data om intervensjonens varighet og langsiktige innvirkning på foreldre-barn-relasjonen.

Imidlertid, til tross for disse styrkene, møter VF og VIG også betydelige utfordringer. For det andre, krever implementeringen av programmet tilgang til teknologisk utstyr og ferdigheter

for å håndtere og analysere videomateriale, noe som kan være en betydelig barriere i ressursbegrensede miljøer. Videre kan prosessen være tidkrevende, noe som krever betydelig engasjement fra både familier og veiledere. Dette kan være en utfordring for familier med stramme tidsplaner eller for tjenester med begrensede personalressurser. På en annen side, kan selve prosessen med å bli filmet skape ubehag eller angst hos noen deltakere. Dette kan potensielt påvirke autentisiteten i de filmede samhandlingene. Foreldre kan føle seg selvbevisste eller opptre annerledes enn de vanligvis ville gjort på grunn av "kamera effekten", noe som kan redusere effektiviteten av tilbakemeldingen de mottar.

Positive Parenting Program (Group Triple P)

I denne studien ble effektiviteten av en tilpasset versjon av Group Triple P for foreldre med kognitive vansker undersøkt. Group Triple P er et omfattende foreldre opplæringsprogram som tar sikte på å styrke foreldrenes ferdigheter og redusere forekomsten av atferdsproblemer hos barn (Glazemakers & Deboutte, 2013, Graaf et al. 2008a, b; Heinrichs et al. 2009; Nowak & Heinrichs 2008).

Glazemakers and Deboutte (2013) viste hvordan Group Triple P kan tilpasses for foreldre med kognitive vansker. Dette er en gruppe som står overfor særskilte utfordringer som gjør at standard foreldreveiledningsprogrammer, som ikke er tilpasset for denne målgruppen, gjør at programmet virker mindre effektivt. Selv om Group Triple P har vist seg å være effektivt i å forbedre foreldreferdigheter og barnets atferd i den generelle befolkningen, krever tilpasningen allikevel nøye vurdering av hvordan pedagogiske materialer og leveringsmetoder kan gjøres for å være inkluderende og effektive for alle. Studien gir en viktig innsikt i hvordan et foreldreveiledningsprogram som Group Triple P kan modifiseres for å møte behovene til denne spesifikke gruppen.

Group Triple P er spesielt rettet mot foreldre som ønsker opplæring i positive foreldreferdigheter, spesielt de som har barn med mindre til moderate atferdsproblemer. Programmet består typisk av fem 2-timers gruppesesjoner, samt tre individuelle oppfølgingsamtaler eller hjemmebesøk. Hver sesjon tar for seg ulike temaer og fokuserer på observasjon, diskusjon, praksis og tilbakemelding for å lære foreldre effektive

oppdragsstrategier. Programmet benytter seg av videoer for å vise positive foreldreferdigheter, og foreldrene får arbeidsbøker for å reflektere over og registrere sine erfaringer og observasjoner (Glazemakers & Deboutte, 2013).

Bruken av en pre-test-post-test-design i denne studien ga en umiddelbar måling av programmets effekter på deltakerne før og etter intervensjonen. Selv om denne metoden effektivt illustrerer endringer over tid og fremhever individuelle fremskritt. Likevel reiser spørsmålet om programmets langtidssiktige effekter av programmet og dets evne til å isolere variabler effektivt uten en kontrollgruppe. Uten kontrollgrupper gjør det vanskelig å sammenligne resultatene. Dette innebærer altså at mangel på kontroll gjør det vanskelig å fastslå om de observerte endringene hos deltakerne faktisk skyldes programmet de deltok i eller om de kunne ha vært andre faktorer som kunne vært forårsaket. I tillegg er det også mangel på langsiktig oppfølging gjennom longitudinell studier, hvor det er nødvendig for å vurdere varigheten av programmets effekter, uten at dette er vanskelig å si om forbedringene vedvarer. Likevel, viser forbedringene som er registrert i studien lovende resultat på den potensielle verdien av programmet.

I deres pilotstudie tilpasset de Triple P programmet slik at det var tilgjengelig og relevant for foreldre med kognitive vansker. Tilpasningene som ble gjort i programmet, som forenkling av språket, bruk av visuelle hjelpemidler og strukturering av innholdet for å gjøre det lettere forståelig. Disse endringene var avgjørende for å sikre at programmet var både tilgjengelig og engasjerende for deltakerne, noe som er essensielt for effektiv læring og bruk av foreldre teknikker.

Glazemakers og Deboutte (2013) rapporterte at det var høyt engasjement blant deltakerne, med ingen frafall, noe som antyder at tilpasningene var vellykkede i å møte deltakernes behov. Dette høye engasjement nivået er spesielt viktig i lys av de ofte komplekse livssituasjonene til foreldre med IF, som kan inkludere ulike sosiale og økonomiske utfordringer. I tillegg rapporterte studien signifikante forbedringer i foreldreferdigheter og reduksjoner i både u hensiktsmessige foreldre atferds og atferdsproblemer hos barna.

De positive utfallene rapportert i studien som inkluderte forbedrede foreldreferdigheter og redusert stress. Dette reflekterer viktigheten av målrettede tilpasninger i pedagogiske programmer for spesifikke befolkningsgrupper. Noe som indikerer at programmet kan bidra til å gi foreldrene økt kontroll over sin egen situasjon og styrke deres evne til å håndtere utfordringer knyttet til foreldrerollen. Deltakelsen i Group Triple P-programmet kan også gi foreldrene muligheten til å ta aktive valg for seg selv og sine barn, og dermed føle en økt grad av autonomi og selvbestemmelse i sin rolle som foreldre. Videre viser resultatene en positiv nedgang i barnas atferdsproblemer etter intervensjonen, som kan tilskrives styrkelsen av foreldre-barn-relasjonen (Glazemakers & Deboutte, 2013). Programmet kan hjelpe foreldrene med å etablere trygge og støttende tilknytningsrelasjoner med barna sine, noe som er avgjørende for barnas trivsel og utvikling. Disse funnene er spesielt viktige ettersom de understreker hvordan tilrettelagt pedagogisk innhold kan øke kompetanse og selvtillit blant foreldre med kognitive vansker, som ofte står overfor sosial isolasjon og mangel på tilpassede ressurser.

En av de viktigste aspektene ved å implementere Group Triple P for foreldre med kognitive vansker er utfordringen knyttet til samfunnets ofte stigmatiserende holdninger til foreldreskap blant personer med ulike funksjonsevne. Tradisjonelt kan denne befolkningsgruppen bli sett på som mindre kompetente foreldre, noe som ikke bare er en misforståelse, men også bidrar til deres marginalisering. Ved å tilpasse og implementere et betydningsfullt eller veldokumentert og respektert foreldreprogram for denne gruppen, utfordrer man direkte disse stigmaene, og viser offentlig at personer med kognitive vansker kan være effektive foreldre når de får riktig støtte og ressurser. Dette kan igjen bidra til å endre narrativet og fremme inkludering for foreldre i denne gruppen. Videre kan programmet også føre til positive endringer på lang sikt i samfunnet, som for eksempel forbedret velferd for barn og redusert sosial eksklusjon. Barn av foreldre med kognitive vansker står ofte overfor egne utfordringer, ved å styrke foreldrenes evne, kan man direkte forbedre barns sosiale og emosjonelle utfall. Dette påvirker ikke bare familien, men også forbedre skoleprestasjoner blant barna og redusere behovet for barnevernstjenester.

Selv om foreldre med kognitive vansker har blitt ansett som vanskelige å inkludere i foreldreveiledningsprogrammer (Feldman 1994; Glazemakers & Deboutte, 2013; Joyce et al.

2001; Lennox et al. 2005). Likevel er foreldre som er inkludert i denne studien vist å være svært motivert (Glazemakers & Deboutte, 2013). Likevel er det kritisk å anerkjenne utfordringene ved implementeringen, inkludert begrensede ressurser, manglende forståelse blant tjenesteytere, og behovet for ytterligere tilpasninger basert på individuelle og kulturelle forskjeller. Effektiv implementering krever nøye planlegging, tilstrekkelige ressurser og kontinuerlig evaluering. Det er også essensielt at programlederne får omfattende opplæring for å effektivt møte deltakernes spesifikke behov.

Parent-Child Interaction Therapy (PCIT)

PCIT er en effektiv metode som hjelper til med å forbedre relasjonen mellom foreldre og barn, samtidig som den gir foreldreverktøy for å håndtere utfordrende atferd. Forskingen støtter PCITs suksess i å redusere problematferd hos barn ved å øke positiv kommunikasjon og redusere negativitet i foreldre-barn-interaksjonene (Eisenstadt et al., 1993; Herschell et al., 2002; Schuhmann et al., 1998). Videre har studier vist at PCIT kan redusere risikoen for mishandling og minske atferdsproblemer i ulike settinger, noe som underbygger programmets effektivitet og anvendbarhet (Chaffin et al., 2004; Chengappa et al., 2017).

PCIT-programmet er delt inn i to hoveddeler: Child-Directed Interaction (CDI) og Parent-Directed Interaction (PDI). I CDI-fasen lærer foreldrene å forstå og følge barnets ledelse i lek, noe som bidrar til å bygge opp en positiv og støttende forbindelse. Foreldre bruker spesifikke ferdigheter som ros, refleksjoner og glede for å styrke den positive oppmerksomheten mot barnet, noe som fremmer et godt forhold og øker barnets selvfølelse (Herschell et al., 2002). I PDI-fasen lærer foreldrene å sette tydelige grenser og håndtere regler på en konstruktiv måte. Denne delen fokuserer på å lære foreldre effektive disiplin metoder og hvordan implementere disse på en måte som barnet respekterer og forstår. Gjennom PDI blir foreldre veiledet i å gi klare instruksjoner og følge opp med konsekvente handlinger for å fremme lydighet og god atferd (McNeil & Hembree-Kigin, 2010).

For å møte behovene til foreldre med kognitive vansker, er PCIT nøye tilpasset, hvor det legges spesiell vekt på å gjøre programmet tilgjengelig og effektivt. For det første, er forenkling av språk sentralt. Dette sikrer at foreldrene kan forstå instruksjonene og dermed er

i stand til å følge terapeutens veiledning. Det er ikke bare ordvalget som er forenklet, men også presentasjonsformen, med saktere tale og tydeligere markering av nøkkelpunkter, som er avgjørende for at foreldrene skal kunne prosessere og beholde informasjonen. For det andre, bruk av visuelle hjelpemidler spiller en kritisk rolle i PCIT. Ved å inkludere diagrammer, bilder, og fysiske situasjoner, blir vanskelige konsepter lettere å forstå. Dette støtter ikke bare læreprosessen, men hjelper også foreldrene med å visualisere hvordan teknikkene kan anvendes i daglig samspill med deres barn. For det tredje, implementeres en gradert læringsprosess der kompleksiteten i samspillsferdigheter og oppdragsstrategier økes gradvis. Dette sikrer at hvert trinn er godt forstått før neste innføres, en tilnærming som er avgjørende for å bygge varig kompetanse hos foreldrene. Dette muliggjør etablering av årsakssammenhenger mellom intervensjon og atferdsendringer (Chengappa et al., 2017; Herschell et al., 2002). Samtidig som denne tilnærmingen viser systematiske endringer etter innføringen av intervensjonen, bruker programmet også strukturerte og graderte tilnærminger for å lære foreldrenes ferdigheter i en kontrollert rekkefølge, noe som er spesielt gunstig for foreldre med kognitive vansker (Chengappa et al., 2017). Videre, benyttes rollespill og praksis for å forsterke læringen. Denne hands-on-tilnærmingen er avgjørende, fordi den gir foreldrene mulighet til å eksperimentere med og internalisere de nye ferdighetene i et støttet miljø, noe som øker sannsynligheten for suksessfull bruk hjemme.

Med tanke på implikasjonene av PCIT, først og fremst, bidrar programmet til å redusere stigmaet rundt foreldreskap hos personer med kognitive vansker. Imidlertid, til tross for de mange fordelene, må man erkjenne at implementeringen av slike programmer krever betydelige ressurser, spesialisert trening og kontinuerlig støtte. Disse kravene kan representere betydelige utfordringer, spesielt i områder med begrensede økonomiske og faglige ressurser.

Chengappa et al. (2017) har vist at PCIT kan være effektivt for å redusere atferdsproblemer hos barn og forbedre foreldreferdigheter. Programmet gir foreldre konkrete verktøy og teknikker for å håndtere utfordrende atferd, noe som kan bidra til langsiktige forbedringer i foreldre-barn dynamikken. Denne tilnærmingen til programmet, med klare og konsistente regler og forventninger, hjelper også foreldrenes evne til å generalisere lærte ferdigheter til nye situasjoner. Fordelene med PCIT bidra til å skape et mer balansert og positivt familiesamspill. PCIT har også vist seg å være spesielt nyttig for familier med små barn som

viser utfordrende atferd, samtidig tyder forskning at det også kan være nyttig å tilby støtte for familier hvor foreldre har kognitive vansker (Bagner & Eyberg, 2007; Feldman, 1994). Ved å tilby effektive strategier for oppdragelse, hjelper PCIT familier med å bygge sterkere, mer positive forbindelser mellom foreldre og barn. Imidlertid gir studien lite informasjon om varigheten av disse effektene, noe som er kritisk for å forstå den fulle virkningen.

En viktig tilpasning som ble gjort for å imøtekomme foreldre med kognitive vansker var erstatningen av «bug-in-the-ear» lydenheten med direkte coaching i samme rom. Dette gjør veiledning mer tilgjengelig og forståelig for foreldrene. Til tross for denne tilpasningen, ble standard PCIT-protokoll i stor grad fulgt, og flere studier har vist at hjemmebasert PCIT kan være gunstig (Chengappa et al., 2017; Galanter et al., 2012; Lanier et al., 2011; Masse & McNeil, 2008; Rayfield & Sobel, 2000; Timmer et al., 2010; Ware et al., 2008).

Vurdering av effektiviteten av hjemmebasert PCIT for foreldre med kognitive vansker krever en grundig undersøkelse av tilpasningene og tilpasningsevnen til programmet. Mens tilstedeværelsen av en terapeut i hjemmemiljøet kan bidra til å forbedre forståelsen og implementeringen av ferdigheter for foreldre med kognitive vansker, er det fortsatt behov for ytterligere forskning for å vurdere om disse tilpasningene er tilstrekkelige for å oppnå ønskede resultater.

Det er også viktig å merke seg at selv om denne tilnærmingen kan være nyttig, kan det fortsatt være utfordringer knyttet til generalisering av ferdigheter etter at programmet er avsluttet, spesielt for foreldre med kognitive vansker (Zeitlin et al., 2021). Derfor kan det være nødvendig med ytterligere støtte og oppfølging for å sikre varige endringer i foreldre-barn-relasjonen.

Parenting Young Children (PYC)

Parenting Young Children (PYC) er et velkjent foreldreveiledningsprogram som er spesielt tilpasset for å støtte foreldre med kognitive vansker i omsorg for barn under syv år. Programmet har blitt utviklet i Australia, men har blitt tilpasset og tatt i bruk i andre land,

inkludert Sverige og Norge, for å møte ulike kulturelle og individuelle behov (Mildon et al., 2008; Starke et al., 2013; Wade et al., 2008).

PYC er et program spesielt rettet mot foreldre med kognitive vansker. PYC-programmet tilbyr tilpasset og evidensbasert tilnærming for å støtte disse foreldrene, noe som fremheves som svært viktig (Thronsen & Young, 2016). PYC starter med etableringen av et sterkt samarbeid mellom veileder og familie, en kritisk komponent som legger grunnlaget for programmets suksess. Ved å klarlegge roller, forventninger og målsettinger tidlig, og ved å fremme åpen og tillitsfull kommunikasjon, sikres et effektivt samarbeid som støtter programmets fremgang. Dette trinnet, understreket av Thronsen og Young (2016), er avgjørende for å skape en tillitsfull atmosfære som fremmer ærlig og åpen dialog, noe som er essensielt for at de etterfølgende trinnene skal være fruktbare. Videre utdyper programmet foreldre-barn interaksjon, et modul som fokuserer på å forbedre kommunikasjonen og styrke båndet mellom foreldre og deres barn. Denne delen av programmet oppmuntrer foreldre til å engasjere seg i stimulerende aktiviteter med barnet, forstå og respondere på barnets signaler og anvende positiv kommunikasjon og ros effektivt. Gjennom praksiser som er anbefalt av Eyberg et al. (1995) og Mc Hugh og Starke (2020), utvikler foreldreferdigheter for å oppmuntre barnets sosiale og emosjonelle utvikling, samtidig som de lærer å benytte hverdagslige øyeblikk som læringssituasjoner.

Overgangen til barnestell ferdigheter er en naturlig utvidelse av interaksjonsmodellen, hvor praktisk opplæring i daglig omsorg står sentralt. Foreldrene får veiledning i essensielle ferdigheter som mat forberedelse, personlig hygiene og hjemmesikkerhet. Denne modulen, som er støttet av forskning fra Feldman og Case (1997) og Mc Hugh og Starke (2020), sikrer at foreldre er godt rustet til å håndtere både de rutinemessige og uforutsette aspektene ved barnestell, noe som er avgjørende for barnets fysiske velvære. For å styrke ferdighetsutviklingen ytterligere, implementerer PYC rollespill og coaching som en integrert del av læreprosessen. Dette trinnet tillater foreldre å praktisere nye ferdigheter i kontrollerte omgivelser før de anvender dem i dagliglivet. Rollespill simulerer ulike foreldre situasjoner, mens personlig veiledning i hjemmet gir umiddelbar tilbakemelding, en tilnærming som styrker foreldrenes selvtillit og evne til å implementere lærte ferdigheter effektivt (Mc Hugh & Starke, 2020). Gruppe Support og peer læring utgjør også en vital komponent av PYC-

programmet. Gjennom regelmessige møter får foreldrene muligheter til å dele erfaringer, utfordringer og suksesser med andre i lignende situasjoner. Disse samlingene bygger et støttende nettverk og reduserer følelsen av isolasjon, noe som er uvurderlig for foreldres velvære og deres evne til å støtte sine barn effektivt.

Generelt sett inneholder PYC-programmet en omfattende oppfølgings- og støttemekanisme som sikrer at familier fortsetter å anvende de lærte ferdighetene. Regelmessig vurdering av familiens fremgang og tilpasning av tilnærminger basert på individuelle behov er avgjørende. Det siste trinnet, evaluering og planlegging av fremtidige skritt, sørger for at både foreldrenes og barnets behov kontinuerlig blir møtt, og at suksesser blir anerkjent og feiret, noe som styrker den positive utviklingen innen familiedynamikken.

En av de fremtredende fordelene ved PYC-programmet er dets fokus på å tilpasse seg de spesifikke behovene til foreldre med kognitive vansker. Ved å tilby individuell støtte og opplæring, gir PYC foreldrene verktøyene de trenger for å styrke sine foreldreferdigheter og forbedre forholdet til barna sine. Dette kan føre til en reduksjon i stress og konflikter hjemme og fremme en tryggere og mer støttende familiedynamikk (Mc Hugh & Starke, 2015; Mensas, 2014).

Programmets evidensbaserte tilnærming, som inkluderer målsetting, vurdering og utvikling av foreldreferdigheter, har vist seg å være effektivt i å hjelpe foreldre med å mestre utfordringer knyttet til omsorg for barn med intellektuelle funksjonshemninger. De regelmessige støtte møtene for fagarbeidere, spesielt i den svenske implementeringen av programmet, bidrar til å styrke faglig utvikling og skape en pålitelig støttestruktur rundt programmet (Mc Hugh & Starke, 2020).

Til tross for disse fordelene, er det også noen potensielle ulemper ved PYC-programmet. For det første kan det være begrenset fokus på individuelle behov innenfor målgruppen. Selv om programmet er tilpasset ulike kulturer og kontekster, kan det ikke fullt ut dekke alle familiens unike behov og utfordringer. Videre kan suksessen til programmet være avhengig av tilgjengeligheten og kompetansen til fagarbeidere, noe som kan være en begrensende faktor i noen områder. På den annen side viser Mc Hugh og Starke (2015) i sin studie at fagarbeidere

kan støte på betydelige utfordringer når de skal implementere programmer utformet på engelsk. Språkbarrierer er en av de største hindringene, ettersom enkelte uttrykk og konsepter i det engelske språket ikke lar seg oversette direkte til svensk. Dette kan føre til misforståelser og svekke effektiviteten av programmet. I tillegg har mange fagarbeidere vanskeligheter med å anvende teoretiske konsepter praktisk i deres daglige arbeid. Det er ofte et gap mellom teori og praksis som krever ekstra opplæring og tilpasning for å sikre at implementeringen av programmet blir vellykket.

PYC tilbyr relevante støtte og ressurser for foreldre med kognitive vansker gjennom tilpasning av tilgjengelig og støtte som kan hjelpe foreldre med å håndtere spesifikke utfordringer i oppdragelsen av sine barn. For det første er tilpasning av tilgjengelighet avgjørende for å sikre at foreldre med kognitive vansker kan dra nytte av programmet på en meningsfull måte. Dette kan inkludere forenklet språkbruk, visuell støtte og alternative læringsmetoder som passer til deres kognitive kapasitet og læringsstil (Mc Hugh & Starke, 2020; Thronsen & Young, 2016). Ved å tilrettelegge for tilgjengelighet kan PYC sikre at informasjonen og ressursene som tilbys, er forståelige og lett tilgjengelige for alle foreldre uavhengig av deres kognitive evner.

For det andre tar PYC for seg spesifikke utfordringer som foreldre med kognitive vansker kan møte i oppdragelsen av små barn. Dette kan omfatte vanskeligheter med kommunikasjon, organisering eller problemløsning. Ved å fokusere på å styrke foreldreferdigheter innen disse områdene, kan programmet bidra til å øke foreldrenes selvtillit og mestringsfølelse i foreldrerollen. Imidlertid er det viktig å erkjenne noen potensielle begrensninger ved PYC, når det gjelder å støtte foreldre med kognitive vansker. Selv om tilpasning av tilgjengelighet og støtte til spesifikke utfordringer er viktige tiltak, kan det være behov for ytterligere tilpasninger og individuell støtte for å møte de unike behovene til hver enkelt forelder. Dette kan inkludere mer omfattende veiledning og tilrettelegging av ressurser for å sikre at foreldre med kognitive vansker får den støtten de trenger for å lykkes i foreldrerollen.

7 Kulturelle tilpasninger for foreldreveiledningsprogrammer

En betydelig faktor for å implementere foreldreveiledningsprogrammer er kulturell tilpasning. Kulturell tilpasning handler om å tilpasse intervensjon slik at de passer bedre til målgruppen, samtidig som man skal sikre at den vitenskapelige integriteten opprettholdes (Castro et al., 2004; Schilling et al., 2021). Når det gjelder tilpasning av intervensjoner, i motsetningen til å skape helt nye tiltak, baserer seg på antagelser om at: 1) atferd som intervensjoner retter seg mot, forekommer på tvers av kulturer (for eksempel barns atferdsproblemer) og 2) hvordan disse atferden og hvordan grupper forstås, og er villig til å engasjere seg i behandling kan variere mellom kulturer (Schilling et al., 2021).

Risikoen for omsorgsovertakelse er også relativt høyere blant foreldre med kognitive vansker. Manglende forståelse og støtte fra både samfunnet og myndighetene kan føre til at disse foreldrene blir urettmessig vurdert som uegnede til å ta vare på sine barn. Dette er et scenario som barnevernet ofte må håndtere, og det understreker behovet for en dypere innsikt og et sterkere fokus på individtilpassede tiltak for å støtte disse foreldrene. IASSID (2008 sitert i Tøssebro et al., 2014) sin kunnskapsoppsummering viser til studier fra ni ulike land USA, England, Norge, Sverige, Danmark, Tyskland, Belgia, Australia og New Zealand) at andelen omsorgsovertakelser varierer fra 30 til 50 prosent av alle barna. Dette er høyt, og så høyt at enkelte studier pekte på at de kan utgjøre en stor andel av alle omsorgsovertakelser.

Barnevernet spiller en kritisk rolle i å sikre at barns behov blir ivaretatt på den best mulige måten. Dette innebærer å beskytte barn mot skade og fremme deres velferd ved å støtte familier med kognitive vansker. Gjennom tverrfaglig samarbeid og spesifikt tilpassede tiltak kan barnevernet arbeide for å styrke disse familiene og sikre at barna får den nødvendige omsorgen og støtten.

I tilfeller hvor foreldrene ikke er i stand til å gi tilstrekkelig omsorg på grunn av sine kognitive evner, står barnevernet overfor den vanskelige beslutningen om å eventuelt overta omsorgen for barna. Dette er en sensitiv og kompleks prosess som krever grundige vurderinger av både familiens situasjon og barnas beste. Ved å sikre at alle beslutninger om

omsorgsovertakelse er basert på grundige vurderinger og ved å tilby nødvendig støtte og oppfølging, bidrar barnevernet til å opprettholde et trygt og stabilt hjemmemiljø for barna.

Gjennomgang av de seks programmene som ble identifisert, har programmene vist positive effekt på flere foreldre og barn ut fall og passende i ulike sosiale kontekster. Når det gjelder tilpasning av programmene, var det mer vanlig å observere tilpasninger knyttet til grunnleggende aspekter av kulturell tilpasning, som for eksempel tilpasninger av språk og oversettelse av manualer og materiell. Studier har også vist til at når støtte og tjenester av slike programmer blir implementert, kan det føre til forbedringer i ulike foreldreferdigheter hos personer med kognitive vansker (Eyberg et al., 1995; Feldman & Case, 1997). Likevel, påpekte Mc Hugh og Startke (2015) at tjenesteytere opplever ofte et gap mellom forskning og praksis, noe som kan føre til at intervensjonene som tilbys ikke er effektive eller passer for målgruppen. Dette kan inkludere manglende tilpasning for individuelle behov, utilstrekkelig ressurser eller opplæring for tjenesteytere, eller manglende forståelse av kulturelle forskjeller.

For å tette gapet, er det nødvendig å tilpasse programmene til den kulturelle konteksten der det skal brukes. Dette innebærer altså grundig forståelse av ulike kulturer, inkludert språk, verdier og normer. Tilpasning av foreldreveiledningsprogrammer for foreldre med kognitive vansker, krever grundig opplæring for å sikre at programmet blir gjennomført slik det er tenkt. En av de mest betydelige utfordring for foreldre med kognitive vansker er den stigmatisering de opplever, både innenfor det sosiale og juridiske systemet. Denne stigmatiseringen manifesterer seg ofte gjennom fordommer og negativitet, noe som kan føre til at disse foreldrene ikke mottar den støtten og ressursene de trenger for å lykkes i foreldrerollen. Resultatet er en forsterket følelse av isolasjon og håpløshet, noe som ytterligere kompliserer deres situasjon og ofte hindrer dem i å søke hjelp eller støtte. Det er derfor nødvendig å identifisere stigmatiseringen av foreldre i denne målgruppen. Tilpasning av foreldreveiledningsprogram for denne målgruppen, bør forme slik at den kan være med å motvirke stigma. Intervensjon av foreldreveiledningsprogrammer krever også forståelse av ulike sosiale normer eller former for foreldreskapet i ulike kulturer. Dette blir spesielt viktig når målgruppen inkluderer foreldre med kognitive vansker, fordi kulturelle misforståelser og kommunikasjonsbarrierer kan forsterke eksisterende utfordringer.

Tilpasninger fra de programmene viste seg at språk og kommunikasjon, kultur og personell ble gjennomført oftest, med et betydelig fokus på oversettelse av manualer og program materialer til det nye språket. I tillegg var det også tilpasning for å redusere lese ferdighetsnivåer og inkludering av bilder. Med tanke på tilpasningene fra programmene, viser det seg at manglende evne til å tilpasse foreldreveiledningsprogrammer til kulturelle og språklig behov til deltakerne, kan dette føre til lavere deltakelse og høyere frafall.

Lavere ordens tilpasninger, som involverer oversettelse av materialer. Disse er ofte enklere å implementere og kan øke programmets tilgjengelighet og forståelighet (Schilling et al., 2021). Imidlertid, som vist i programmene som ble analysert, er det høyere ordens tilpasninger som tar for seg tilpasning av programmets pedagogiske metoder, mål og konsepter til den kulturelle konteksten, som kan ha en mer betydningsfull og langvarig effekt.

For eksempel, i det australske PYC programmet tilpasset til både svensk og norsk kontekst. Hvor det ble gjort strategiske endringer i programmets oppbygging for å tilpasse til det svenske og norske barnevernet. Det var nødvendig å gjøre enkel oversettelse og tilpasse interaksjonsmetoder og treningsstrategier til den kulturelle forståelsen av foreldreskap og sosial støtte i begge landene. Programmet inkluderer fokuset på empowerment og styrking av foreldres evne som omhandler autonomi, noe som er høy verdsatt i begge landene, i programmets opplæringsmetoder og målsettinger. Imidlertid, hevdet Lau (2006) at når studier er tilpasset til en annen kultur, kan dette medføre endringer som faktisk redusere de positive virkningene av intervensjonen (Hansen et al., 2007:10)

Likevel, viser det seg at effektiviteten av kulturelle tilpasninger av disse programmene har vært blandet. Det som tydelig kommer frem, var behov for en grundig evalueringsmetode for å vurdere disse effektene. For eksempel, noen studier har vist at tilpasninger kan føre til bedre engasjement og tilfredshet blant deltakerne, samtidig er det mindre bevis for at disse tilpasningene fører til langsiktige utfall. Flere studier understreker behovet for longitudinelle studier og bruk av kontrollerte eksperimentelle design for å skille effekten av kulturelle tilpasninger fra andre variabler.

En stor utfordring med kulturell tilpasning er å finne balansen mellom å beholde essensen av programmet og samtidig gjøre de nødvendige endringene for å tilpasse den lokale kulturen. For å oppnå dette, krever det grundig forståelse av både det opprinnelige programmet og kulturen til målgruppen. Det er også ofte mangelfull på dokumentasjon og rapportering av tilpasningsprosessen, noe som kan være en begrensning når det gjelder muligheten for å gjenta suksessen og systematisk evaluere resultatene (Schilling et al., 2021). For eksempel i PYC-programmet, er det nevnt at det ofte mangler en systematisk dokumentasjon av hva som er tilpasset, hvordan det er gjort, og hvorfor endringene ble implementert (Mc Hugh & Starke, 2020).

8 Ethiske overveielser

Når det gjelder innhenting av informert samtykk fra personer med kognitive vansker eller andre former for kognitive funksjonsnedsettelse, kan dette være utfordrende, da dette konseptet av informert samtykk ikke er vanlig for dem (Doody, 2018; Thompson, 2002). For at samtykket skal være gyldig, krever det at personen skal kunne forstå situasjonen, ha tilstrekkelig informasjon om programmet, kunne vurdere fordeler og ulemper, og i tillegg kunne ta egen beslutning, frivillig og uten påvirkning eller tvang (Dean, et al., 1998; Doody, 2018). Dette kan være med å skape etiske utfordringer for forskere, ettersom deltakerne har høyere grad av kognitive funksjon, kan utfordringene være for eksempel vansker med oppmerksomhet, hukommelse og læringsevne (NAKU, 2024; Pistol, 2009). Dette kan være med å påvirke deres evne til å forstå formålet og implikasjoner av sin deltakelse i forskning.

I tillegg, dersom deltakerne har høyere grad av kognitive funksjon, som krever behov for omfattende støtte og omsorg, utfordrer forskerne forståelse av hvordan man best kan støtte deres deltakelse i forskningen. Opp i alt dette skal forskere anerkjenne viktigheten ved å unngå enhver form for tvang i forskningen (Cameron & Murphy, 2006; Doody, 2018). Iacono og Murray (2003 referert i Doody, 2018) understreket viktigheten av behovet for å beskytte potensielt sårbare deltakergruppe, men samtidig skal forskere sørge for at kravene som stilles ikke så strenge at de begrense muligheten for verdifull forskning.

På en annen side, er det bekymringer blant forskere om, ekskludere personer i denne målgruppen fra forskning, eller inkludere dem i forskningen uten noe form for samtykke, istedenfor å håndtere disse utfordringene. Til tross for potensielle utfordringer du kan utsettes for, bør samtykke vurderes ut ifra forskning deltakernes perspektiv. Dette innebærer informert samtykke som legger fokus på deres velvære, noe som er en viktig faktor under forskningen. Samtidig skal forskere tilpasse og planlegge sin samvær sammenheng med dette og kontinuerlig vurdere deres velvære gjennom hele forskningsprosessen (Mietola & Vehmas, 2017; Doody, 2018).

For det første, før man kan starte forskning er det nødvendig å forstå den etiske prosessen. Denne prosessen krever nøye overveielse og implementering av sikkerhetstiltak for å sikre

deltakernes sikkerhet, helse og menneskerettigheter, og for å unngå at de ikke blir skadet eller utnyttet, samtidig som deres rettigheter blir respektert (Doody, 2018). I tillegg, krever det at forskere må forklare prosjektets hensikt og formål, hvilke betydning programmets ha, potensielle risikoer, forskningsmetodikk, mulige fordeler for samfunnet, tiltak for å ivareta deltakernes rettigheter og sikkerhet, og til slutt hvordan resultatene skal publiseres (Doody, 2018). For det andre, er det nødvendig å vurdere de etiske verdiene av forskningen som involverer personer med kognitive vansker. Council for International Organizations of Medical Sciences (2002, referert i Doody, 2018) fastslår de tre grunnleggende etiske prinsippene bør gjelde; deres autonomi og rett til selvbestemmelse, respekt for personer og fordeler som fokuserer på deltakerne og samfunnet og rettferdighet. Ved å følge disse prinsippene må man maksimere fordeler ved forskningen og minimere risikoen.

En viktig del av analysen etter å ha vurdert de seks identifiserte programmene, er å evaluere hvordan hvert program håndterer de etiske spørsmålene som informert samtykk, personvern, rettferdighet, behandling av deltakerne og etiske godkjenninger. Samtidig, også om hvordan forskerne håndterer eller løse eventuelle etiske utfordringer. Etter gjennomgang av programmene, ble det observert at de møtte på flere utfordringer på grunn av deres mangel på detaljert rapportering om hvordan disse etiske godkjenninger som ble innhentet. Det er bare noen få programmer som beskrev detaljerte beskrivelser i forbindelse med etiske komiteer eller hvordan eventuelle etiske utfordringer ble håndtert underveis i forskningen. Imidlertid, er det også lite diskusjon om hvordan innhenting av samtykket eller hvordan det ble sikret at informasjonen var tilgjengelig og forståelig for deltakere fra kulturelle bakgrunner. Dette er viktig, for å håndtere etiske aspekter som personvern.

I flere studier, som Glazemakers og Deboutte (2013), Chengappa et al. (2017), Pethica og Bigham (2018), Hamby et al. (2019), Zetlin et al. (2020), Thronsen og Young (2016), og Mc Hugh og Starke (2015, 2020), er det lagt vekt på etiske overveielser, inkludert sikring av informert samtykke, personvern, og respekt for deltakernes autonomi og integritet. Studiene har innhentet godkjenning fra relevante etiske komiteer og implementert strenge prosedyrer for å beskytte deltakernes rettigheter og velferd. Dette inkluderer bruk av anonymiserte data, krypterte lagringsløsninger, og tilrettelegging basert på deltakernes spesifikke behov og evner. Forskerne har også fokusert på å sikre objektivitet i datainnsamlingen og evalueringen, og har

tilpasset og oversatt materiell til relevant kulturell kontekst for å sikre programmets integritet og relevans.

På en annen side, når vi ser på programmer, som foreldreveiledning, evidensbaserte opplæringsprogrammer eller kulturell tilpassede intervensjonsprogrammer, er det tydelig at hovedfokuset ofte ligger på å styrke foreldrenes ferdigheter og deres interaksjoner med barna. Disse programmene er nøye utviklet basert på vitenskapelig forskning for å sikre deres effektivitet. Imidlertid, kan det argumenteres for at denne vitenskapsbaserte tilnærming noen ganger kan føre til at metodikken prioriteres fremfor de etiske overveielser. Likevel, er det viktig å være oppmerksom på at på grunn av mangelen på detaljert rapportering om hvordan disse etiske godkjenninger ble hentet, kan det oppstå utfordringer med å sikre om disse programmene oppfyller de høye standarder etiske kravene. Videre utfordrer dette spørsmål om i hvilken grad etiske retningslinjer som faktisk ble fulgt. Imidlertid kan fokuset på beskyttelse av individers rettigheter noen ganger føre til at personer med kognitive vansker ekskluderes fra forskningen, da etiske komiteer og forskere oppfatter dem som sårbare (Cleaver et al., 2010; Doody, 2018; McDonald, 2012). Dette kan skyldes overvurdering av deres sårbarhet, noe som fører til deres ekskludering i forskningen (Doody, 2018; Goldsmith & Skirton, 2015; Jepson, 2015). For å engasjere personer med utviklingshemming i forskning kreves det etisk godkjenning som legger vekt på forsknings beskyttelse og innarbeiding av samtykke (Doody, 2018).

9 Styrker og svakheter ved studien

Studiens styrke er at det er den første studien som evaluerer effektiviteten av ulike foreldreveiledningsprogrammer for foreldre med kognitive vansker gjennom en systematisk litteraturstudie. Den undersøker eksisterende forskning omkring slike programmer og hvordan de kan støtte foreldre med kognitive vansker. Studien fokuserer på de spesifikke behovene og utfordringene disse foreldrene møter, og vurderer hvordan veiledningsprogrammer kan forbedre deres evner til å oppdra barn. Denne kunnskapen er avgjørende, da det kan veilede informerte valg når det gjelder valg av intervensjoner for foreldre. Videre kan det potensielt redusere unødvendige utgifter og feilslåtte forsøk for foreldre, terapeuter, og samfunnet.

Styrker ved oppgaven er at litteraturen er nøye gjennomgått, og valg som er foretatt er begrunnet. Metodekapittelet er detaljert utformet, slik at det muliggjør for leseren å gjenskape søket og finne tilsvarende resultater. En annen styrke er at oppgaven er det første forsøket i Norge på å oppsummere litteraturen om dette temaet.

Svakheter i studien inkluderer at mange av forskningsstudiene hadde veldig lavt utvalgsstørrelse og det var ingen randomiserte kontrollerte studier (RCT). Dette begrenser muligheten for å generalisere resultatene til en større gruppe av foreldre med kognitive vansker. En liten utvalgsstørrelse kan også negativt påvirke studienes validitet og reliabilitet ved at den svekker kraften i analysene som kreves for å forkaste nullhypotesen. Dette kan ha en signifikant påvirkning på resultatene av studiene, noe som indikerer at disse studiene kan ha lav reliabilitet. Det ville derfor være hensiktsmessig å gjennomføre større studier.

Det kan også være en begrenset mengde relevant litteratur om emnet, noe som gjør det vanskelig å trekke faste konklusjoner. Utvelgelsen av relevante artikler avhenger sterkt av valgte nøkkelord, noe som kan påvirke hvilken litteratur som blir inkludert. En annen svakhet er kildekritikken i litteraturstudien; kun én person har vurdert kildenes sannhet og troverdighet.

Metodevalget i denne studien har også ført til personlig innsikt og en dypere forståelse av egne forutinntatte holdninger. Uventede resultater oppstod underveis, som presset på behovet

for en dypere analyse og refleksjon omkring disse funnene. Ved å anvende en hermeneutisk tilnærming ble materialet nøye analysert gjentatte ganger, noe som tillot en gradvis utvikling av forståelse. Informantenes kommentarer ble systematisk delt inn i tre primære kategorier, beskrevet detaljert i et eget vedlegg i oppgaven. Denne metodiske framgangsmåten viste seg å være svært effektiv for å adressere og besvare forskningsspørsmålet i masteroppgaven.

10 Fremtidige forskning

Funnene fra disse studiene har vist å være lovende, men har betydelige begrensninger som må tas i betraktning for fremtidig forskning. Utvalget var begrenset til foreldre med kognitive vansker som allerede mottar spesielle tjenester. Denne selektive rekrutteringen og frivillige deltakelsen kan ha påvirket resultatene, og den ikke-eksperimentelle designen kan svekke evnen til å trekke klare årsakssammenhenger. Det er også viktig å vurdere andre faktorer som kan påvirke resultatene, for eksempel deltakelse i peer support-møter og praktisk trening med foreldre (Beidas & Kendall, 2010; Mc Hugh & Starke, 2015). Dessuten kan foreldrenes egenrapportering være utsatt for bias, og mangelen på oppfølging data reduserer vår forståelse av de langsiktige effektene.

En randomisert kontrollert studie RCT, randomised controlled trial tegns i fremtidige forskning for å undersøke effektene av ulike intervensjoner på ferdighetsutvikling hos foreldre med kognitive vansker. Dette tillater forskere å isolere og måle effekten av programtrening, deltakelse i peer support-møter og praktisk trening med foreldre på en mer nøyaktig måte. RCT-designet vil bidra til å minimere bias og styrke tilliten til resultatene ved å tilfeldig tildele deltakerne til forskjellige grupper, enten intervensjonsgrupper eller kontrollgrupper, og deretter sammenligne resultatene mellom gruppene. Dette vil gi bedre innsikt i hvilke faktorer som virkelig påvirker ferdighetsutviklingen hos denne målgruppen. Dessuten, henviser Hamby et al. (2019) behovet for RCT av VF tilpasninger for å sikre at ferdigheter i foreldre-barn-interaksjoner hos foreldre med kognitive vansker støttes av evidensbaserte programmer.

Det er også kritisk å inkludere flere perspektiver i forskningen. For å forstå intervensjonens fulle effekt, må vi samle inn og analysere erfaringene fra støttepersonell og barn, i tillegg til foreldrene selv. Fagarbeider kan gi verdifull innsikt i praktiske utfordringer og suksesser, mens barnas perspektiver kan avdekke unike effekter av intervensjonen som ellers kan gå upåaktet hen. Samlingen av barnas perspektiver må håndteres med særlig omhu, med strenge etiske retningslinjer for å sikre at deres deltakelse er både trygg og meningsfull.

For å oppnå en helhetlig forståelse av foreldreveiledningsprogrammer, er det et stort behov for å evaluere dem fra ulike perspektiver, inkludert fagarbeidere og barn. Fagarbeidere kan tilby innsikt i programmet sett fra praktiske potensielle utfordringer og suksessfaktorer. Mc Hugh og Starke (2015) viste til en fagarbeider som rapporterte at:

“... the training is very practically oriented, and you need to go out and work with it. You can't do it properly until you've been out and worked with it. You can't do it before you have put it into practice because it isn't just an attitude.”

Fagarbeideren påpekte at uansett hvor mye teoretisk kunnskap de får gjennom opplæringen, vil de fremdeles ikke helt forstå og kunne bruke programmet effektivt før de får praktisk erfaring med å anvende disse ferdighetene i virkelige situasjoner. Dette viser viktigheten av praktisk erfaring som en avgjørende del av læringsprosessen, da det gir muligheten til å anvende teoretisk kunnskap i virkelige situasjoner og samtidig som den gir økt forståelse og følelse av mestring av ferdigheter. I tillegg kan praktisk erfaring bidra med forslag til forbedringer og justeringer som kan gjøre programmet mer effektivt og brukervennlig

Barns perspektiver er også avgjørende for å forstå effekten av foreldreveiledningsprogrammer. Deres unike opplevelser og reaksjoner kan avsløre aspekter av intervensjonen som ellers kan overses. Barn kan gi innsikt i hvordan programmet påvirker deres oppførsel, følelser og relasjoner med foreldrene sine, og dermed bidra til å måle den virkelige effekten av programmet på familielivet. Gjennom PCIT-modellen får barn muligheten til å lede lekeaktiviteter under CDI-fasen. Denne metoden forbedrer ikke bare foreldrenes oppmerksomhet, men tillater også barnet å uttrykke preferanser og interesser, som foreldrene lærer å anerkjenne og støtte (Chengappa et al., 2017).

Selv om barnets direkte perspektiv eller meninger kanskje ikke eksplisitt samles inn eller vurderes i PCIT, spiller barnets atferd og respons en kritisk rolle i hvordan terapien blir utført og tilpasset. Ved å observere hvordan barnet responderer på foreldrenes endrede atferd, kan terapeuter og foreldre justere tilnærmingene sine for å bedre møte barnets behov.

Samlingen av barnas perspektiv i forskning kan innebære flere utfordringer, spesielt når det gjelder etikk og samtykke. Det er viktig å sikre at forskningen respekterer barnas rettigheter og velvære, og dette inkluderer å gå informert samtykk fra både barna og foreldrene på en forståelig måte.

For å sikre at støttetjenestene virkelig møter behovene til foreldre med kognitive vansker, er det avgjørende at fremtidig forskning også vurderer de bredere samfunnsmessige implikasjonene av slike intervensjoner. Dette inkluderer å undersøke hvordan disse tjenestene kan forbedre både tilgangen til og kvaliteten på nødvendige ressurser. For det første vil det bidra til å forbedre forståelsen av hvordan slike intervensjoner påvirker ikke bare individene direkte involverte, men også samfunnet som helhet. Dette er viktig for å sikre at støttetjenestene er tilpasset og effektive for å møte de reelle behovene til både foreldre og deres familier, og i tillegg hindrer tilgang til nødvendige ressurser.

Ved å fokusere på hvordan støtte tiltakene påvirker samfunnet og individene det tjener, kan vi bidra til å skape en mer inkluderende og bærekraftig modell for sosial omsorg. Dette vil ikke bare forbedre de direkte tjenestene som tilbys, men også styrke familiene og samfunnet som helhet.

11 Konklusjon

Konklusjonen av denne litteraturstudien understreker den kritiske rollen tilpassede foreldreveiledningsprogrammer spiller for foreldre med kognitive vansker. Gjennom en grundig analyse av eksisterende forskning har det blitt klart at programmer som inkluderer enkle instruksjoner, visuelle hjelpemidler og regelmessige oppfølgingssamtaler, signifikant forbedrer foreldre-barn-relasjonene. Disse tilpasningene bidrar ikke bare til å redusere stress hos foreldrene, men styrker også deres evne til å håndtere utfordringer i foreldrerollen. Funnene fra studien viser også hvor viktig et støttenettverk er, og hvordan gruppebaserte sesjoner og oppfølgende samtaler kan fremme sosial og emosjonell støtte blant foreldre. Dette er spesielt vitalt ettersom mange foreldre med kognitive vansker ofte kan føle seg isolerte eller misforstått av samfunnet rundt seg. Slike programmer er ikke bare essensielle for å forbedre interaksjonen mellom foreldre og barn, men spiller også en viktig rolle i å fremme en positiv atferdsutvikling hos barna, noe som igjen bidrar til et bedre hjemmemiljø.

Resultatene indikerer at tilrettelagte programmer både styrker sosiale relasjoner og utvikler et støttenettverk blant deltakerne, noe som er avgjørende for både foreldrenes og barnas velvære. Dette understreker at slike programmer er nødvendige for effektiv støtte til foreldre med kognitive vansker. Imidlertid er det klart fra studiens resultater at det fortsatt er et betydelig behov for videre forskning innenfor området. Fremtidige studier bør fokusere på å utforske langtidseffektene av disse programmene og effektiviteten av spesifikke intervensjoner. Det er også essensielt å utvide forskningen til å inkludere større og mer varierte studiegrupper for å styrke generaliserbarheten av resultatene.

Videre forskning bør utforske langtidseffektene av disse programmene og effektiviteten av spesifikke intervensjoner. Det er også behov for studier med støtte og mer varierte prøver for å styrke generaliserbarheten av funnene. Dette vil sikre at foreldreveiledningsprogrammer fortsetter å utvikle seg og tilby relevante og målrettet støtte til foreldre med kognitive vansker, noe som er avgjørende for å sikre et positivt miljø for barna.

12 Litteraturliste

- Ainsworth, M. D. S. (1973). The development of infant-mother attachment. I B. Caldwell & H. Ricciuti (Red.), *Review of child development research* (Vol. 3, s. 1-94). Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Ainsworth, M. D. S., Blehar, M. C., Waters, E., & Wall, S. (1978). *Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Aunos, M., Feldman, M. A., & Goupil, G. (2008). Mothering with intellectual disabilities: Relationship between social support, health and well-being, parenting and child behavior outcomes. *Journal of Intellectual Disabilities*, 21(4), 320–330.
- Aveyard, H. (2014). *Doing a literature review in health and social care – A practical guide* (3. utg.). Berkshire, England: Open University Press.
- Bakermans-Kranenburg, M. J., Van Ijzendoorn, M. H., & Juffer, F. (2003). Less is more: Meta-analyses of sensitivity and attachment interventions in early childhood. *Psychological Bulletin*, 129(2), 195–215.
- Bagner, D., & Eyberg, S. (2007). Parent-Child Interaction Therapy for disruptive behavior in children with mental retardation: A randomized controlled trial. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 36(3), 418–429.
<https://doi.org/10.1080/15374410701448448>
- Barne- og familiedepartementet. Lov om barn og foreldre (barnelova) (1981). Norge.
Nedlastet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-04-08-7>
- Barnevernsloven. (2021). Lov om barnevern (LOV-2021-06-18-97). Hentet 10.02.24 fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2021-06-18-97?q=barnevernsloven>
- Barth, R. P. (2009). Preventing child abuse and neglect with parent training: Evidence and opportunities. *The Future of Children*, 19(2), 95–118.

- Befring, E. (2007). *Forskingsmetode med etikk og statistikk* (2. utg.). Samlaget.
- Belsky, J. (1984). The determinants of parenting: A process model. *Child Development*, 55(1), 83–96.
- Booth, T., & Booth, W. (1996). Parental competence and parents with learning difficulties. *Child & Family Social Work*, 1(2), 81–86.
- Bornstein, M. H. (2002). Parenting infants. In M. H. Bornstein (Ed.), *Handbook of parenting: Children and parenting* (Vol. 1, pp. 3–44). Lawrence Erlbaum Associates.
- Bowlby, J. (1969). *Attachment* (Vol. 1). London: Hogarth Press. I J. Bowlby. *A secure base: Clinical applications of attachment theory*. London: Routledge.
- Brandtzæg, I., Smith, L., & Torsteinson, S. (2020). Desorganisert tilknytning. En begrepsavklaring. *Psykologisk.no*. <https://psykologisk.no/2020/08/desorganisert-tilknytning-en-begrepsavklaring/>
- Brandtzæg, I., Smith, L., & Torsteinson, S. (2011). *Mikroseperasjoner. Tilknytning og behandling*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Bunkholdt, V., & Kvaran, I. (2021). *Kunnskap og kompetanse i barnevernsarbeid* (2. utg.). Oslo: Gyldendal Akademiske.
- Cameron, L., & Murphy, J. (2006). Obtaining consent to participate in research: The issues involved in including people with a range of learning and communication disabilities. *British Journal of Learning Disabilities*, 35, 113–120.
- Caspi, A., McClay, J., Moffitt, T. E., Mill, J., Martin, J., Craig, I. W., et al. (2002). Role of genotype in the cycle of violence in maltreated children. *Science*, 297(5582), 851–854.

- Castro, F. G., Barrera, M., & Martinez, C. R. (2004). The cultural adaptation of prevention interventions: Resolving tensions between fidelity and fit. *Prevention Science*, 5(1), 41–45.
- Chengappa, K., McNeil, C. B., Norman, M., Quetsch, L. B., & Travers, R. M. (2017). Efficacy of Parent-Child Interaction Therapy with Parents with Intellectual Disability. *Child & Family Behavior Therapy*, 39(4), 253–282.
<https://doi.org/10.1080/07317107.2017.1375680>
- Cleaver, S., Ouellette-Kuntz, H., & Sakar, A. (2010). Participation in intellectual disability research: A review of 20 years of studies. *Journal of Intellectual Disability Research*, 54(3), 187-193.
- Collings, S., & Llewellyn, G. (2012). Children of parents with intellectual disability: Facing poor outcomes or faring okay? *Journal of Intellectual and Developmental Disability*, 37(1), 65–82.
- Council for International Organizations of Medical Sciences. (2002). *International ethical guidelines for biomedical research involving human subjects*. Geneva, Switzerland: World Health Organization.
- Coren, E., Ramsbotham, K., & Gschwandtner, M. (2018). Parent training interventions for parents with intellectual disability. *The Cochrane Library*, 2018(7).
<https://doi.org/10.1002/14651858.cd007987.pub3>
- Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving* (6. utg.). Gyldendal akademisk.
- Dalland, O. (2021). *Metode og oppgaveskriving* (7. utg.). Gyldendal akademisk.
- Dean, E., Turner, S., Cash, J., & Winterbottom, P. (1998). Assessing the capacity to give consent. *Nursing Times*, 94, 58-59.

- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The “What” and “Why” of goal pursuits: Human needs and the Self-Determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227–268. https://doi.org/10.1207/s15327965pli1104_01
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2012). Self-determination theory. *Handbook of theories of social psychology*, 1(20), 416-436.
- De Vries, M. K. (2001). Leadership in Organizations, Sociology of. In *Elsevier eBooks* (pp. 8573–8578). <https://doi.org/10.1016/b0-08-043076-7/04233-9>
- Drozd, F. (2020, 13. februar). Foreldreveiledning – hva virker for hvem? *Psykologisk.no*. <https://psykologisk.no/2020/02/foreldreveiledning-hva-virker-for-hvem/>
- Eisenstadt, T., Eyberg, S., McNeil, C., Newcomb, K., & Funderburk, B. (1993). Parent-Child Interaction Therapy with behavior problem children: Relative effectiveness of two stages and overall treatment outcome. *Journal of Clinical Child Psychology*, 22(1), 42–51. https://doi.org/10.1207/s15374424jccp2201_4
- Eyberg, S. M., Boggs, S. R., & Algina, J. (1995). Parent-Child Interaction Therapy: A psychosocial model for the treatment of young children with conduct problem behavior and their families. *Psychopharmacology Bulletin*, 31(1), 83–91.
- Feldman, M. A. (2002). Children of parents with intellectual disabilities. I R. J. McMahon & R. D. Peters (Red.), *The effects of parental dysfunction on children* (s. 23-41). Boston, MA: Springer.
- Feldman, M. A., Varghese, J., Ramsay, J., & Rajska, D. (2002). Relationships between social support, stress and mother-child interactions in mothers with intellectual disabilities. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 15(4), 314-323.
- Feldman, M. A., & Case, L. (1997). The effectiveness of audiovisual self-instructional materials in teaching child-care skills to parents with intellectual disabilities. *Journal of Behavioral Education*, 7(2), 235–257. <https://doi.org/10.1023/A:1022897226255>

- Feldman, M. A. (1994). Parenting education for parents with intellectual disabilities: A review of outcome studies. *Research in Developmental Disabilities, 15*, 299–332.
- Fukkink, R. (2008). Video feedback in widescreen: A meta-analysis of family programs. *Clinical Psychology Review, 28*, 904–916.
- Gagné, M., & Deci, E. L. (2005). Self-determination theory and work motivation. *Journal of Organizational Behavior, 26*(4), 331–362. <https://doi.org/10.1002/job.322>
- Galanter, R., Self-Brown, S., Valente, J. R., Dorsey, S., Whitaker, D. J., Bertuglia-Haley, M., & Prieto, M. (2012). Effectiveness of Parent-Child Interaction Therapy delivered to at-risk families in the home setting. *Child & Family Behavior Therapy, 34*(3), 177–196. <https://doi.org/10.1080/07317107.2012.707079>
- Garcia, J. N., Heaton, J., & Montes de Oca, J. L. (2021). Parenting intervention outcomes for individuals with cognitive disabilities: A meta-analysis. *Research in Developmental Disabilities, 110*, 103848.
- Gilje, N. (2019). *Hermeneutikk som metode: ein historisk introduksjon*. Samlaget.
- Gilje, N., & Grimen, H. (1993). *Samfunnsvitenskapens forutsetninger – innføringer i samfunnsvitenskapenes vitenskapsfilosofi*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Glazemakers, I., & Deboutte, D. (2012). Modifying the ‘Positive Parenting Program’ for parents with intellectual disabilities. *Journal of Intellectual Disability Research, 57*(7), 616–626. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2788.2012.01566.x>
- Goldsmith, L., & Skirton, H. (2015). Research involving people with a learning disability: Methodological challenges and ethical considerations. *Journal of Research in Nursing, 20*, 435-446.

- Graaf, I., Speetjens, P., Smit, F., & Tavecchio, L. (2008). Effectiveness of the Triple P Positive Parenting Program on behavioural problems in children. A meta-analysis. *Behavior Modification, 32*, 714–735.
- Grusec, J. E., & Davidov, M. (2010). Integrating different perspectives on socialisation theory and research: A domain-specific approach. *Child Development, 81*(3), 687–709.
- Grønmo, S. (2016). *Samfunnsvitenskapelige metoder* (2. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.
- Guba, E. G. (1981). Criteria for assessing the trustworthiness of naturalistic inquiries. *Educational Technology Research and Development, 29*, 75-91.
- Gundersen, A., & Young, E. (2010). Barnevernsarbeideres erfaring med mødre som har intellektuelle funksjonshemminger. *HIT-Skrift, 5*, 43.
- Gundersen, A., Young, E., & Pettersen, K. T. (2012). Good enough care? A study of the difficulties Norwegian child welfare workers experience in working with mothers who have intellectual disabilities. *Scandinavian Journal of Disability Research, 15*.
- Hamby, C. M., Lunkenheimer, E., & Fisher, P. A. (2019). The potential of video feedback interventions to improve parent-child interaction skills in parents with intellectual disability. *Children and Youth Services Review, 105*, 104395.
<https://doi.org/10.1016/j.chilyouth.2019.104395>
- Hatteberg, K. S. (2023). Barnevernet bør bli bedre til å møte klienter med kognitive vansker. *Fontene*.
- Heinrichs, N., Hahlweg, K., Naumann, S., Kuschel, A., Bertram, H., & Stander, D. (2009). Universal prevention of child behaviour problems with a parent training. *Zeitschrift für Klinische Psychologie Und Psychotherapie, 38*, 79–88.

- Helse- og omsorgsdepartementet. (2019). *Rundskriv I-4/2019 – Rett til nødvendig helsehjelp fra spesialisthelsetjenesten og forholdet til forsvarlighetskravet mm.* Oslo: Helse- og omsorgsdepartementet.
- Herschell, A. D., Calzada, E. J., Eyberg, S. M., & McNeil, C. B. (2002). Parent-Child Interaction Therapy: New directions in research. *Cognitive and Behavioral Practice*, 9(1), 9–15. [https://doi.org/10.1016/S1077-7229\(02\)80034-7](https://doi.org/10.1016/S1077-7229(02)80034-7)
- Hodes, M. W., Meppelder, H. M., Schuengel, C., & Kef, S. (2014). Tailoring a video-feedback intervention for sensitive discipline to parents with intellectual disabilities: A process evaluation. *Attachment & Human Development*, 16(4), 387–401.
- Hodes, M. W., Meppelder, M., de Moor, M., Kef, S., & Schuengel, C. (2017). Effects of video-feedback intervention on harmonious parent-child interaction and sensitive discipline of parents with intellectual disabilities: A randomized control trial. *Child: Care, Health and Development*, 44, 304–311.
- Holm, S. F. (2017, 3. november). Nøkkelen til god motivasjon. *Psykologisk.no*. <https://psykologisk.no/2015/10/nokkelen-til-god-motivasjon/>
- Holm-Hansen, J., Haaland, T., & Myrvold, T. (2007). *Flerkulturelt barnevern: En kunnskapsoversikt*. Norsk institutt for by- og regionforskning.
- Huizink, A. C., Robles de Medina, P. G., Mulder, E. J. H., Visser, G. H. A., & Buitelaar, J. K. (2002). Psychological measures of prenatal stress as predictors of infant temperament. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 41(9), 1078–1085.
- Hussey-Gardner, B., & Famuyide, M. (2009). Developmental interventions in the NICU: What are the developmental benefits? *NeoReviews*, 10(3), e113–e120.
- IASSID. (2008). Parents labelled with intellectual disability. Position paper of the IASSID SIRG on parents and parenting with intellectual disabilities. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 21, 296-307.

- Iacono, T., & Murray, V. (2003). Issues of informed consent in conducting medical research involving people with intellectual disabilities. *Journal of Applied Research in Intellectual Disability, 16*, 41-52.
- Johannessen, A., Tufte, P. A., & Christoffersen, L. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (4. utg.). Oslo: Abstrakt.
- Johannessen, A., Tufte, P. A., & Christoffersen, L. (2021). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (5. utg.). Oslo: Abstrakt.
- Jepson, M. (2015). Applying the Mental Capacity Act to research with people with learning disabilities. *British Journal of Learning Disabilities, 43*(2), 128-134.
- Joyce, T., Ditchfield, H., & Harris, P. (2001). Challenging behaviour in community services. *Journal of Intellectual Disability Research, 45*, 130–138.
- Keltner, B., Finn, D., & Shearer, D. (1995). Effects of family intervention on maternal-child interaction for mothers with developmental disabilities. *Family & Community Health, 17*(4), 35–49.
- Kerig, P. K. (2011). I *Encyclopedia of Adolescence*. Hentet 14. mai 2024, fra <https://www.sciencedirect.com/topics/medicine-and-dentistry/family-systems-theory>
- Kline, R. B. (2016). *Principles and practice of structural equation modeling* (4. utg.). The Guilford Press.
- Knowles, C., Machalicek, W., & Van Norman, R. (2015). Parent education for adults with intellectual disability: A review and suggestions for future research. *Developmental Neurorehabilitation, 18*(5), 336–348.
- Kuczynski, L. (2003). Beyond bidirectionality: Bilateral conceptual frameworks for understanding dynamics in parent–child relations. In L. Kuczynski (Ed.), *Handbook of dynamics in parent–child relations* (pp. 3–24). Sage.

- Kvale, S., Brinkmann, S., Anderssen, T. M., & Rygge, J. (2009). *Det kvalitative forskningsintervju* (2. utg., p. 344). Gyldendal akademisk.
- Kvello, Ø. (2012). Tidlig barneverninsats med utgangspunkt i tilknytningsforskning. *Norges Barnevern*, 89(3), 116–134.
- Lanier, P., Kohl, P. L., Benz, J., Swinger, D., Moussette, P., & Drake, B. (2011). Parent-Child Interaction Therapy in community setting: Examining outcomes, attrition, and treatment setting. *Research on Social Work Practice*, 1(6), 689–698.
<https://doi.org/10.1177/1049731511406551>
- Lau, A. (2006). Making the Case for Selective and Directed Cultural Adaptations of Evidence-Based Treatments: Examples From Parent Training. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 13(4), 295–310.
- Lennox, N., Taylor, M., Rey-Conde, T., Bain, C., Purdie, D. M., & Boyle, F. (2005). Beating the barriers: Recruitment of people with intellectual disabilities to participate in research. *Journal of Intellectual Disability Research*, 49, 296–305.
- Llewellyn, G., & Hindmarsh, G. (2015). Parents with intellectual disability in a population context. *Current Developmental Disorders Reports*, 2(2), 119–126.
- Maccoby, E. E., & Martin, J. A. (1983). Socialization in the context of the family: Parent–child interaction. In E. M. Hetherington (Ed.), & P. H. Mussen (Series Ed.), *Handbook of child psychology* (Vol. 4, pp. 1–101). Wiley.
- Machi, L., & McEvoy, B. (2016). *The literature review*. (Vols. 1-0). Corwin,
<https://doi.org/10.4135/9781071939031>
- Marvin, R., Cooper, G., Hoffman, K., & Powell, B. (2002). The circle of security project: Attachment-based intervention with caregiver-preschool child dyads. *Attachment & Human Development*, 4(1), 107–124.

- McConnell, D. (2012). Article 23: Respect for Home and Family, Plenary presentation at the 2012 IASSID World Congress, Halifax.
- McConnell, D., & Llewellyn, G. (1998). Parental disability and the threat of child removal. *Family Matters*, 51, 33-36.
- McDonald, K. E. (2012). 'We want respect': Adults with intellectual and developmental disabilities address respect in research. *American Journal on Intellectual and Developmental Disabilities*, 117(4), 263-274.
- McGinnis, H. A., & Wright, A. W. (2023). I *Encyclopedia of Child and Adolescent Health* (1. utg.). Hentet 14. mai 2024, fra <https://www.sciencedirect.com/topics/medicine-and-dentistry/family-systems-theory>
- Mc Hugh, E., & Starke, M. (2015). Understanding support workers' competence development in working with parents with intellectual disability. *Journal of Intellectual Disabilities*, 19(4), 326-341. <https://doi.org/10.1177/1744629515576045>
- Mc Hugh, E., & Starke, M. (2020). Investigating feasibility and fidelity of the Parenting Young Children program in Sweden. *Evaluation and Program Planning*, 80, 101702. <https://doi.org/10.1016/j.evalprogplan.2019.101702>
- McNeil, C. B., & Hembree-Kigin, T. (2010). *Parent-Child Interaction Therapy* (2. utg.). New York, NY: Springer.
- Mensas, L. (2014). *Parenting Young Children – PYC. Rapport från tre års utvecklings- och implementeringsarbete*. Borås: FOU Sjuhärad Vålfärd.
- Mercy, J. A., & Saul, J. (2009). Creating a healthier future through early interventions for children. *JAMA*, 301(21), 2262–2264.

- Mietola, R., Miettinen, S., & Vehmas, S. (2017). Voiceless subjects: Research ethics and persons with profound intellectual disabilities. *International Journal of Social Research Methodology*, 20(3), 263-274.
- Mildon, R., Wade, C., & Matthews, J. (2008). Considering the contextual fit of an intervention for families headed by parents with an intellectual disability: An exploratory study. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 21(4), 377–387.
- Nichols, M. P., & Schwartz, R. C. (2006). *Family Therapy: Concepts and Methods*. New York: Pearson.
- Niemiec, C. P., & Ryan, R. M. (2009). Autonomy, competence, and relatedness in the classroom. *Theory and Research in Education*, 7(2), 133–144.
<https://doi.org/10.1177/1477878509104318>
- Nowak, C., & Heinrichs, N. (2008). A comprehensive meta-analysis of Triple P-Positive Parenting Program using hierarchical linear modeling: Effectiveness and moderating variables. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 11, 114–144.
- Nasjonalt kompetansemiljø om utviklingshemming (NAKU). (2021, 8. mars). Foreldre med kognitive vansker: forskning. Hentet 14. mai 2024, fra
<https://naku.no/kunnskapsbanken/foreldre-med-kognitive-vansker-forskning>
- Perkins, D. D., & Zimmerman, M. A. (1995). Empowerment theory, research, and application. *American Journal of Community Psychology*, 23(5), 569–579.
<https://deepblue.lib.umich.edu/bitstream/handle/2027.42/117200/ajcpbf02506982.pdf>
- Persson, M. (2021). *Hvordan skrive en litteraturgjennomgang?: en praktisk guide*. Universitetsforlaget.
- Pethica, S., & Bigham, K. D. (2018). “Stop talking about my disability, I am a mother”: Adapting video interaction guidance to increase sensitive parenting in a young mother

- with intellectual disability. *British Journal of Learning Disabilities*, 46(2), 136–142.
<https://doi.org/10.1111/bld.12215>
- Pistol, S. E. (2009). *FIB-prosjektet Uppsala lan*. Uppsala: Regionförbundet rapport 2009/5.
- Rayfield, A., & Sobel, A. (2000). Effectiveness of “in-room” coaching of Parent-Child Interaction Therapy. Paper presented at the First Annual Parent-Child Interaction Therapy Conference, Sacramento, CA.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68–78.
<https://doi.org/10.1037/0003-066x.55.1.68>
- Rykkje, L., & Ueland, V. (2022). En dialog med tekster – fortolkning i lys av Gadammers filosofiske hermeneutikk. *Nordisk Sygeplejeforskning*, 12(4), 1–12.
<https://doi.org/10.18261/nsf.12.4.6>
- Schilling, S., Mebane, A., & Perreira, K. M. (2021). Cultural adaptation of Group Parenting Programs: Review of the literature and recommendations for best practices. *Family Process*, 60(4), 1134–1151. <https://doi.org/10.1111/famp.12658>
- Schermerhorn, A. C., & Cummings, E. M. (2008). I *Advances in Child Development and Behavior*. Hentet 14. mai 2024, fra <https://www.sciencedirect.com/topics/medicine-and-dentistry/family-systems-theory>
- Schuengel, C., Kef, S., Hodes, M. W., & Meppelder, M. (2017). Parents with intellectual disability. *Current Opinion in Psychology*, 15, 50–54.
- Schuhmann, E., Foote, R., Eyberg, S., Boggs, S., & Algina, J. (1998). Efficacy of Parent-Child Interaction Therapy: Interim report of a randomized trial with short-term maintenance. *Journal of Clinical Child Psychology*, 27(1), 34–45.
<https://doi.org/10.1207/s15374424jccp2701>

Selvbestemmelsesteorien. (2024). Hentet 19. mars 2024, fra

<https://selvbestemmelsesteorien.digi.hansreitzel.dk/?id=130>

Smith, L. (2002). *Tilknytning og barns utvikling*. Cappelen Damm AS.

Smith, M. (2010). Good parenting: Making a difference. *Early Human Development*, 86(11), 689–693. <https://doi.org/10.1016/j.earlhumdev.2010.08.011>

Stai, S., & Hempfling, I. (2021, 26. mars). Selvbestemmelsesteorien. *NDLA*. Hentet fra

<https://ndla.no/subject:1:56ea35da-73d9-431f-a451-19f24f564f59/topic:1:7b85f47a-e6ee-4e10-93f0-6dcbb8fe88cc/topic:1:61d57775-88c9-4d8f-b49f-bfe85ff652d0/resource:da356ace-04a7-4712-8833-e960321e34de>

Starke, M., Wade, C., & Feldman, M. A. (2013). Parenting with disabilities. Experiences from implementing a parenting support programme in Sweden. *Journal of Intellectual Disabilities*, 17(2), 145–156.

Støren, I. (2013). *Bare søk!: praktisk veiledning i å gjennomføre litteraturstudie* (2. utg.). Cappelen Damm.

Thomas, V., & Priest, J. B. (2016). I *Encyclopedia of Mental Health* (2. utg.). Hentet 14. mai 2024, fra <https://www.sciencedirect.com/topics/medicine-and-dentistry/family-systems-theory>

Thompson, S. A. (2002). My research friend, My friend the researcher, My friend, my researcher, Mis/Informed consent and people with developmental disabilities. I W. C. van den Hoonaard (Red.), *Walking the tightrope: Ethical issues for qualitative researchers* (s. 95-106). Toronto, Canada: University of Toronto Press.

Thronsen, A., & Young, E. (2016). Foreldreveiledning til barnets beste - Veiledningsprogram tilpasset foreldre med kognitive vansker. *Norges Barnevern*, 93(3–4), 340–355. <https://doi.org/10.18261/issn.1891-1838-2016-03-04-15>

- Timmer, S., Zebell, N., Culver, M., & Urquiza, A. (2010). Efficacy of adjunct in-home coaching to improve outcomes in Parent-Child Interaction Therapy. *Research on Social Work Practice*, 20(1), 36–45. <https://doi.org/10.1177/1049731509332842>
- Tjelflaat, T., & Midjo, T. (2000). *Foreldrekompetanse - et tema for læring?: evaluering av foreldreveiledningsprogrammet*. Trondheim: Barnevernets utviklingssenter i Midt-Norge.
- Toreid, H. E., & Sveaas, K. K. (2021, 18. mars). Barns helse: Hvilken betydning har foreldreveiledning? *Sykepleien*. <https://sykepleien.no/fag/2021/02/barns-helse-hvilken-betydning-har-foreldreveiledning>
- Torjussen, L. P. S. (2020). Nils Gilje: Hermeneutikk som metode– ein historisk introduksjon. *Norsk Filosofisk Tidsskrift*, 55(4), 269–272. <https://doi.org/10.18261/issn.1504-2901-2020-04-05>
- Watson, W. H. (2012). Family systems theory. I V. S. Ramachandran (Red.), *Encyclopedia of Human Behavior* (2. utg.). Hentet 14. mai 2024, fra <https://www.sciencedirect.com/topics/medicine-and-dentistry/family-systems-theory>
- Ware, L., McNeil, C., Masse, J., & Stevens, S. (2008). Efficacy of in-home Parent-Child Interaction Therapy. *Child & Family Behavior Therapy*, 30(2), 99–126. <https://doi.org/10.1080/07317100802060302>
- Willems, D. L., de Vries, J. N., Isarin, J., & Reinders, J. S. (2007). Parenting by persons with intellectual disability: An explorative study in the Netherlands. *Journal of Intellectual Disability Research*, 51(7), 537–544.
- Winchester, C. L., & Salji, M. (2016). Writing a literature review. *Journal of Clinical Urology*, 9(5), 308-312. <https://doi.org/https://doi.org/10.1177/2051415816650133>
- Zeitlin, W., Augsberger, A., Rao, T., Weisberg, D., & Toraih, N. (2020). Measuring Parenting Skills: Validating the Skills Assessment for Parents with Intellectual

Vedlegg 1:

Søkelogg				
Databasevalg (utgangspunkt for søket, f.eks. Cinahl, Medline)	Søkeord med kombinasjonsord (AND brukes for å koble sammen søkeord og begrenser antall treff, OR brukes mellom alternative søkeord og utvider antall treff)	Eventuelle avgrensninger (f.eks. språk, publiseringsår, aldersgrupper, artikkeltype: research article, review etc.)	Antall treff (etter ordene er kombinert)	Antall valgte (relevante) artikler etter lesing av tittel og abstrakt
ProQuest	“Parenting training program”, “parenting program”, “parents with intellectual disability”, “parents with cognitive disabilities”, AND “intellectually disabled parents”.	Peer reviewed Last 10 years Ekskluderer artikler som omhandler: barnets funksjonsnedsettelse, Foreldre: rus/sykdom Inkluderer forelder med funksjonsnedsettelse, foreldrekompetanse og familieprogram	114	(Zetlin, et al., 2019) (Mc Hugh & Starke, 2015) (Mc Hugh & Starke, 2020) (Hamby et al., 2019). Antall: (n=4)
Web of Science	TOPIC parenting program* AND "parents with intellectual	Last 10 years Ekskluderer artikler som omhandler:	25	(Zetlin, et al., 2019)

	disability"* OR "parents with cognitive disabilities"* OR "intellectually disabled parents"*	barnets funksjonsnedsettelse Inkluderer: forelder med funksjonsnedsettelse, undersøkelse av barnevernets foreldreintervensjon, Tidlig intervensjoner/modell for foreldre med funksjonsnedsettelse		(Mc Hugh & Starke, 2015) (Mc Hugh, & Starke, M., 2020) (Hamby, C.M., et al., 2019) (Glazemakers, I. & Deboutte, D., 2013) (Pethica & Bigham, 2019) Antall: (n=6)
Oria	Norsk søkeord: foreldreveiledning, kognitive vansker Engelsk søkeord: «parent training», «parent education», «parenting interventions», «parent with intellectual disability»	De 10 siste årene Inkluderer: foreldre med kognitive vansker, foreldreprogram og kompetanse Ekskluderer: barn med kognitive vansker eller funksjonsnedsettelse	Antall norsksøkeord: 5 Antall engelsksøkeord: 85	Norsk: (n=1) (Thronsen & Young, 2016) (Chengappa et al., 2017) (Hamby et al., 2019) (Glazemaker & Doubette, 2013) Antall: (n=3)
Del E. Totalt antall valgte artikler				Antall (n=8)